

Schoonhovense huisnamen in de 17^e eeuw

Piet Muilwijk

Toen in 1981 een dubbelnummer van het tijdschrift H.E.K. (6^e jaargang nrs 2 en 3) verscheen, was ik 13 jaar oud. Mijn interesse voor de geschiedenis van Schoonhoven was er al maar veel wist ik er niet van. Graag wilde ik dit boekje hebben en niet leden van de H.E.K. konden het voor een paar gulden kopen bij sponsor De Bondsspaarbank in Schoonhoven, de latere SNS Bank. Ik was te laat, het boekje was uitverkocht. Mijn teleurstelling werd opgemerkt door mijn moeder, die achterbuurvrouw Muilwijk aansprak. Ik werd daarop ontboden bij dhr. Muilwijk, die mij zelf een exemplaar in handen gaf. Op de eerste bladzijde schreef hij: "Ter vermeerdering van je kennis van de geschiedenis van Schoonhoven P. Muilwijk 3-9-1981". Hij heeft nooit mee gemaakt wat ik daarmee later ben gaan doen, hoe ik begon aan onderzoek en publiceerde. Maar deze missie is geslaagd.

Als eerbetoon aan deze bijzondere man die zoveel betekent heeft voor het blootleggen van de oude bronnen die de geschiedenis van Schoonhoven vertellen, heb ik zijn boekje gedigitaliseerd en van handige bookmarks voorzien. Aangevuld met andere gegevens over straat- en huisnamen - Muilwijk was nog lang niet klaar toen zijn boekje verscheen - uit het boek 'Schoonhoven' van Dr. Ir. J.C. Visser en 'De Uithangtekens van Schoonhoven' van C.J. Ooms-Korteweg is het mijn wens dit document verder te laten groeien als een actief document van de Historische Vereniging Schoonhoven, waarin nieuwe ontdekkingen genoteerd worden en onderzoekers handig informatie kunnen putten.

Hans Fokker, december 2023.

[Tabel Oude straatnamen en plaatsen](#)

[Tabel Straatnamenregister met de huisnamen](#)

[Tabel Persoonsnamenregister met huisnamen](#)

Tabel Oude straatnamen en plaatsen

Verdwenen namen	Huidige locatie
Agniete of Bagijnenstraatje	Schapenstraat
Appelsteeg	Appelstraat
Bagijnenbrug	Verdwenen brug over de Oude Haven
Bagijnenstraat	Schapenstraat
Beckevaartspoort	Idem Kruispoort, Koestraat / Kruispoortstraat
Benschopsteeg	Grutterstraat
Brouwerstraat	Grutterstraat
Blauwe toren (muurtoren)	In het verlengde van de Kerkstraat
Blauwe Torenstraat	Kerkstraat, tussen Havenstraatse Wal en Havenstraat
Boevensteeg	Dirk Boeven (1403), mogelijk Grutterstraat of Servetstraat
Brede Kerkstraat	Kerkstraat tussen Koestraat en Haven
Brede steeg	Vermeld in 1466, locatie onbekend
Cellebroederklooster	Oude Haven oostzijde
Cloostersteeg	Het Klooster
Crommegrietentoren	?
De Plaets	Varkensmarkt en deel Lopikerstraat
Diestenborch (muurtoren)	Hoek Lekdijk
Dijck	Korte Dijk
Doelensteeg	Tussen Oude Haven en Doelenplein, nabij de Kazerne
Dondersteechgen	Velleblootstraat
Elgersteeg	Velleblootstraat
Fonteinstraat	Fonteinsteeg
Gijsbert Helvoetsteeg	Mogelijk nabij de Koestraat
Goutsmytstoren (muurtoren)	Toren bij het 'Gat aan de Haven'
Heilige Geest turfhuis	Weistraat
Helvoetsteeg	Gerard Helvoet (1404), mogelijk een zijsteeg Koestraat
Het gat van de Haven	Hoek Voorhaven / Tol met Scheepmakershaven
Hofpoort	Genoemd poortgebouw tot het kasteel, Doelenplein
Hoogedijk	Lekdijk West
Jan Scutsteeg	Vermeld in 1416, locatie onbekend
Katpoort	Idem (Lieve) Vrouwepoort, Lekdijk west
Kerkstraat (oostelijk deel)	Lopikerstraat
Korte Dam	Tol
Korte Kerkstraat	Kerkstraat, tussen Havenstraat en Koestraat
Korte Koestraat	Noordelijk deel Koestraat tot de kerk
Kostersteeg	Fonteinsteeg
Kruispoort	Idem Beckevaartspoort, Koestraat / Kruispoortstraat
Kruisstraat	Kruissteeg
Lakenhal	Vermeld in 1362, locatie onbekend
Lange Koestraat	Zuidelijk deel Koestraat tot de kerk
Langerakkerpoort	Idem Willigerpoort
Lollaardsteeg	Vermeld in 1396-1494, deel van de Halve Maan
Lommerdsteeg	Tussen Weistraat en Nes, ter hoogte van Nes no 25
Lopikerpoort	Kruising Lopikerstraat en de Wal
Lijndraaierssteeg	Vermeld in 1453-1484, locatie onbekend
Marktveld	Doelenplein
Monniksteeg	Het Klooster

Moordenaarslaantje	Borghleenpad, noordelijk gedeelte
Nieuw Slijkenborch (muurtoren)	Korte Dijk, einde, op een eilandje in de gracht
Nieuwstraat of Nyestraat	Korte Weistraat en westelijk gedeelte Lopikerstraat
Oranjestraat	Het Klooster
Papestraat	Carmelietenstraat
Pontiaansteeg	'In de Zevender gelegen'
Rozensteeg	Nabij de Dam
Schoenmakersstraat (steeg)	Stadhuisstraat
Schoolstraat	Jan Kortlandstraat
Schoolstraatje	Appelstraat, tussen Koestraat en Havenstraat
Schutterssteeg	Ten westen van de Opweg in verlengde van de Havenstraat
Servetstraat	Kruissteeg
Steenstraat	Kerkweg, nabij de stad
Stinkvliet	Gedeelte van de Zevender (rivier)
Twistraat	Lange Weistraat
Veerstalpoort	Kruising Veerstraat en Scheepmakershaven
Veerpoort	Einde Veerstraat
Veldpoort	Genoemd poortgebouw tot het kasteel
Vellepoort	Vermeld einde 15 ^e eeuw, einde Appelstraat
Vellepoortstraat	Appelstraat, tussen Havenstraatse Wal en Havenstraat
Voorncamp	Noordelijke kavel van het Hofland
Voorstraat of bij de Vrouwepoort	Voorhaven
Vorne of Vornesloot	Afwateringsloot van het Hofland (Noordzevenderwetering)
Vrouwepoort	Idem Katpoort, Lekdijk west (Lieve Vrouwepoort)
Weistraat	Lange Weistraat
Wildemansteeg	Zijstraatje Appelstraat (oost) naast De Wildeman
Willem Bangesteeg	Vermeld in 1474-1480, locatie onbekend
Willigerpoort	Korte Dijk / Wal
Willigersteeg	De Montignyalaan

Tabel Straatnamenregister met de huisnamen

De cijfers bij beschrijving verwijzen naar de volgnummers der huizen

Huidige straatnamen	Nummer	Huidig adres	Vermelding
Appelstraat, noordzijde			
Die Celle			1597-1710
Honthol, het	155		1587
Honthouck, den	156	Koestraat 45	1587-1597
Appelstraat, zuidzijde			
Cat in de Appelboom, de		Appelstraat 16	1979-nu
Babokkenstraat			
Oostende, het	83		1671
Carmelietenstraat			
Coningh van Vranckrijk, de	19		1684-1710
Rooden Leeuw, den	97		1672-1702
De Herder (bakkerij)		Carmelietenstraat 11	- 1950
Dam, oostzijde			
Admiraal Tromp, den	1		
Backoven, den	6		1635-1664
Hollantsche Thuyn, den	70		1599-1683
Prins, de	95		
Drie Hennepbossen, de			1777-1870
Dam, westzijde			
Sint Chrispijn	109		
Vergulde Vijsel, de	140	Dam 2	1641-1743
Wapen van Benschop, het	147		1628-1647
Drie Braackcoopers, de			1627-1691
Dam, zuidzijde			
Eenhoorn, de	40		1562-1712
Royale Koffyhuys, het	40		1712-1824
Doelenplein			
Sint Joris		Doelenplein 14-23	1783-nu
Haven, oostzijde			
Biesheuvel, de	10	Haven 67	1583-1780
Blauwlaken, het		Haven 79	1690
Bonten Os, den	13	Haven 23	1602-1662
Brabands Hoedje, het	14	Haven 25	1717
Brandenburgh	15	Haven 13	1394-1746
Bijbel, de	16	Haven 59	1631
Cluytenburg		Haven 21	1628
Cooperen Potten, de	20	Haven 11	1601

Cranenburch	21	Haven 31	1621-1622
Engel, de	41	Haven 39	1589-1640
Fonteyn, de	44	Haven 29	1691-1757
Groene Scheer, de		Haven 45	1665
Halve Maan, de	62	Haven 47	1562-1753
Hoefijser, het	68	Haven 27	1630-1647
Moriaen, de		Haven 21	
Paradijs, het	86	Haven 43	1642-1675
Pellicaen, de	87	Haven 73	1616-1693
Ram, de	96	Haven 7	1579-1997
Rosegaerden	99	Haven 55	1617-1631
Salm, die	102		1576-1648
Steur, de		Haven 1	1586
Sleutelen, de	114	Haven 61	1607-1642
Toren van Babiloyn, de	120	Haven 37	1603-1609
Vergulde Vlies, het	139	Haven 33	1580-1622
Vogelsteyn	146	Haven 71	1610-1809
Wapen van Schoonhoven, het	139	Haven 33	1931-1991
Zalm, de		Haven 1	1743-1797
Haven, westzijde			
Antwerpen	4	Haven 4	1609-1738
Briel, den		Haven 60	1609
Delft	22	Haven 22	1607-1614
Diamant, de	23		1713-1817
Drie Bijcorven, de	26	Haven 62	1606-1608
Drie Ruyten, de	34	Haven 6	1615-1621
Drie Schoppen, de	35		1635
Drie Starren, de	36	Haven 12	1639-1647
Druyff, de		Haven 16	1592-1764
Eenhoorn, de	40		
Gaper, de		Haven 76	1983-nu
Goude Huyft, de	51	Haven 78	1637
Hardebollen, de	63	Haven 68	1566-1660
Huys van Nassau, het	74	Haven 6	1685-1832
Keyzers Croon, de			1579
Lantman, de	78	Haven 48	1647
Olifant, den		Haven 66	1520-1560
Spreeckende Esel, de	117	Haven 82	1657-1703
Struys, die		Haven 48	1582
Trasmolen, de	121		1645-1647
Vergulde Clock, de	124	Haven 2	1622-1746
Vergulde Leeuw, de		Haven 10	1644
Vergulde Ruyt, de	141	Haven 72	1660-1683
Vergulde Spinnewiel, het	135	Haven 64	1637-1659
Vergulde Staerre, de	136	Haven 64	1587-1637
Vergulde Wan, de	141	Haven 72	1617-1681
Vuyll, de (de Uil)		Haven 46	1579-1665
Wolff, de	154	Haven 54	1607
Zon, de		Haven 74	1938-1995

Havenstraat			
Drie Papegaeyen, de	33		1652-1658
Olyton, de	81		1646-1665
Pluym, de	90		1659-1680
Moriaen, den			1595-1601
Molen, de			1595-nu
Poortgen, het (het Vlessenhuys)	91		1591-1607
Sack, de	101		1598-1674
Spaanse Kazerne, de		Havenstraat 30	
Kerkstraat			
Geborduerden Hoet, in den	47	Kerkstraat 1	1609-1627
Gouda	49		
Groene Mantel, de	52	Kerkstraat 13	1601-1641
Olyphant, de	80		
Schaer, de	105	Kerkstraat 7	1696-1737
Sint Chrispijn	109	Kerkstraat 1	1615-1720
Troye / Trooyen	122		1679-1689
Koestraat, oostzijde			
Drie Hammen, de	30		1613-1634
Gouda	49	Koestraat 67	1723-1807
Heylich Cruys, het	66		1612
Moelenhuys, het			1689
Olyphant, den	80	Koestraat 67	1658-1680
Spijcker, de (de Speyker)	118		1642
Vergulde Passer, de	132		1614-1681
Vergulde Schepel, het	134		1623-1717
Wapen van Schotlant, het	149		1608-1638
Wildeman, de (waar de Wildeman uithangt)	150	Koestraat 45	1605-1873
Koestraat, westzijde			
Amsterdam	2	Koestraat 144	1595-1734
Baers, de	7		1674-1698
Bedelaarsdoelen, de (<i>bijnaam</i>)		Koestraat 68	1776
Bierboom, den	9	Koestraat 16	1600-1676
Dootkist, de	24	Koestraat 90	1621-1637
Fortuyn, (in) het	45	Koestraat 108	1613-nu
Gulden Hant, de	56		1606
Gulden Leeuw, de	57		1580-1620
Gulden Schenckan, de	59		1606-1612
Hart, (in) het	64	Koestraat 134	1628-1745
Ossekop, de			1899
Pellicaen, de	88		1607-1608
Samaritaen, den	103		1685-1710
Seven Starre, de	108		1622-1737
Stadskoornhuys, het		Koestraat 70	1565-nu
Soeten Inval, den	116		1663-1792
Vergulde Cruys, het	125	Koestraat 60	1620-1695

Vergulde Stoel, de	137	Koestraat 58	1638-1769
Vlasblom, de	144		1714-1718
Wijnberg, de		Koestraat 14	1822
Korte Dijk			
Helle, die			1573
Drye Teylingen, de	38		
Sint Joris Gasthuis			1605-1609
Sint Pieter	113		
Vergulde Engel, de	127	Hoek Lange Weistraat	1583-1699
Kruispoort (buiten de)			
Gouda	48		
Korte Weistraat			
Keyserinne Peerboom			1584
Lange Weistraat, oostzijde			
Drie Vergulde Lelyen, de	37		1602-1656
Groeningen	55		1643-1663
Gulden Hoorn, den			1597-1585
Hoff van Holland, het	69		1539
Hoorn, den			1748-1765
Olyemolen, den			1609
Roos, de	98		1612-1650
Sint Joseph	111		1608-1640
Vergulde Kist, de	131		1623-1671
Wapen van Nassau, het	148		1618
Witte Swaen, de (de kleyne Swaen)	151	Lange Weistraat 87	1621-1796
Lange Weistraat, westzijde			
Orangien-boom, de	84		1675
Schilt van Franckrijk, het	106		1628-1648
Lopikerstraat, noordzijde			
Admiraal Tromp, den	1	Lopikerstraat 2	1666-1694
Blauwen Leeuw, den	11	Lopikerstraat 24	1614-1685
Drie Cramers, de	28	Lopikerstraat 12	1621
Gulden Ploeg, de	58	Lopikerstraat 40	1619
Gulden Wagen, de	60	Lopikerstraat 54	1607-1609
Haen, den	61	Lopikerstraat 22	1617
Hulick, den	73	Lopikerstraat 8	1575-1619
Ooievaar, de (de Oyevaer)	82	Lopikerstraat 34	1593-nu
Prins, de	95	Lopikerstraat 2	1717-1779
Rome(n)	60	Lopikerstraat 54	1566-1791
Schaepherder, de	104	Lopikerstraat 16	1667
Utrecht	123	Lopikerstraat 40	1599-1627
Vergulde Graeff, de	128		1629
Vergulden Hoet, den	129	Lopikerstraat 26	1598-1619
Vergulden Hoet, den	130	Lopikerstraat 8	1660-1674

Vliegende Vaandel, het	145	Lopikerstraat 14	1629-1679
Witte Swaen, (in) de	152	Lopikerstraat 58	1569-1610
Lopikerstraat, zuidzijde			
Bourgongen			1570-1591
Drie Coninghen, de	27	Lopikerstraat 45	1580-1697
Drie Nobels, de (de Drie Nobelen)	32	Lopikerstraat 11	1638-1735
Engelenburch	42	Lopikerstraat 29	1622
Gaper, de		Lopikerstraat 7	1 ^e helft 20 ^e eeuw
Keyser, de	77	Lopikerstraat 3	1625-1650
Smitshuys, 't			1580
Vergulde D, de	126	Lopikerstraat 31	1645
Vergulde Swaen, de (de Swaen)	138	Lopikerstraat 37	1621-1764
Witte Valck, die	153	Lopikerstraat 25	1588-1613
Molenstraat			
Assenburch	5		1619
Oude Haven			
Boer van Leckerkerck, de	12		1750
Drie Endekens, de (woonhuis)	29		1639-1850
Drie Endekens, de (brouwerij)	29		1554-1850
Hoywagen, de	72		1654-1724
Scheepmakershaven			
Slickschip, het	115		1604-1674
Legwerkerswinkel, de			1694-1708
Stadhuisstraat			
Goecoop, de			1651-1662
Helm, de	65	Stadhuisstraat 17/19	1565-1641
Ossenhoofd, het	85	Lange Weistraat 12b	1640-1694
Postpaert, het	93	Korte Weistraat 2a	1628-1694
Zon, de		Stadhuisstraat 18	1594-1598
Tol			
Gouden Hoofd, het	50	Tol 9	1499-nu
Hill, den	67	Tol 6	1616-1777
Houttuyn, den	71	Tol 5	1632-1673
Merchtschuytte, de (de Marchtschuytte)	79	Tol 3	1614
Olifant, de		Tol 8	1885-nu
Rotterdam	100	Tol 4	1592-1653
Schippershuis, 't			1881-1900
Sint Lucas	112	Tol 10	1651-1672
Toelast, den	119	Tol 4	1653
Varkensmarkt			
Schotlant	107		1627
Veerpoort (Bij de)			

Amsterdam	3		1713-1771
Dordrecht	25		1614-1655
Erasmus	43		1607-1657
Groenen Boom, (in) den	53		1604-1607
Jerusalems Cruys, 't	75		1621-1652
Posthoorn, de	92		1621-1652
Vergulde Pauw, (in) de	133		1606-1727
Veerstraat			
Drie Gekroonde Pijpen, de		Veerstraat 10	1713
Drye Teylingen, de	38	Veerstraat 2	1605-1618
Gaper, de		Veerstraat 10	1 ^e helft 20 ^e eeuw
Sint Pieter	113	Veerstraat 2	1660-1708
Velleblootstraat			
Hoorentje, 't			1688-1711
Nadorst, in den			1565-1573
Pollepel, die			1570
Elger, de			
Voorhaven, noordzijde			
Cleyne Moriaen, de	18	Voorhaven 23	1584-1651
Drie Haringen, (in) de	31	Voorhaven 17	1592-1631
Gravenhaech, 't 's			1574-1579
Groenewout, het	54	Voorhaven 7	1564-1686
Groot Schippershuis		Voorhaven 25/27	1798
Gulden Tryst, den		Voorhaven 15	1603
Kasteel van Bueren, het	76	Voorhaven 25	1737-1757
Moriaenshooft, 't		Voorhaven 21	1562-1784
Pluym, de	89	Voorhaven 5	1644-1659
Sint Joris	110	Voorhaven 3	1591-1674
Vergulde Clock, de	124		
Vier Heemskinderen, de	142	Voorhaven 27	1607-1690
Vlaenderen	143	Voorhaven 15	1579-1700
Voorhaven, zuidzijde			
Belle Videre	8	Voorhaven 12	1644-1810
Ceulen	17	Voorhaven 10	1637
Gapenburg	46	Voorhaven 2	1673
Prins, de	94	Voorhaven 8	1652-1662
Wal			
Clotenburch			1604-1733

Tabel Persoonsnamenregister met huisnamen

De cijfers achter de namen verwijzen naar de volgnummers der huizen

A	
Adriaensz, Ewout	2
Aelen, Petrus van	29
Aerts, Annetgen	108
Aerts, Maretge	72
Aertsz, ds. David	88
Aertsz, Jacob	1
Alblas, Aryen Andriesz	104
Alen, Johan van	3
Andries, Aeltgen	39
Andriesz, Jan	87
Anthonisz, Jan	88, 154
Ar(c)kel, Hugo van	7, 23, 50, 112
Ariaens, Aaltgen	89
Ariaens, Aecht	5
Ariaensdr, Marichgen	66
Ariaensz, engbert	150
Ariaensz, Jan	38
Ariens, Marrichgen	78
Ariensz, wed. Bartel	10
Ariensz, Gerrit (de Coster)	152
Ariensz, Anneken	45
Aryensz, Aryen	145
Aryensz, Cornelis	45
Asperen, Pieter van	139
Asperen, Willem van	70
Assenberg, Lucas	42
B	
Backer, Steven (Estiene Boulanger)	144
Baernt(s), Joost	43, 133
Baert, Francois	93
Barentsdr., Dirckgen	110
Bartholomeusdr., Aeltgen	63
Bastiaensdr., Adriaentgen	6
Bastiaensdr., Martijntge	71, 100
Baxter, Geert de	29
Beek, Gerrit	126
Beddis, Jan	52
Beenhacker, Mees Janse	8
Beest, Aert Rochus van	76
Bellert, Cornelis Henrick	26
Berch, Guiliaume van den	120
Bercheyck, Emmerick Jansz van	155
Bercheyck, Jan van	10
Bergh, Symon Cornelisz van den	
Besemer, Johan	71

Beynhem, Joncker Johan van	25, 75
Blauw, Aryen Jacobs	16
Block, Adriaan	62
Block, Michiel Michielsz	16, 62
Blocklant, Cornelis Henricksz	112
Blom, Cornelis	3
Blommert, Cornelis den	12
Blomvliet, Hugo	50, 106
Blomvliet, Rutger Huygensz	50, 139
Blijenbeker, Gerrit	49
Bock, Henryck Jans	73, 110
Boele, Henrick Aryen	124
Bollen, Anna	10
Bonius, ds Theodoro	35
Boom, Cornelis	10
Boom, Maritgen Aryens	143
Boom, Willem	35
Borcheloo, Henrick Hermansz van	69
Bordt, Francq	25
Borger, Jan Pietersz,	81
Borgers, Johan	21
Borgers, Sebastiaen	120
Bortwesel, Francois	115
Bosch, mr. Gerrit van den	63
Botter, mr. Bartholomeus	64
Botter, Gijsbert	67
Botter, Gijsbert Cornelisz	64
Botter, Nicolaes	41
Boulangier, Estiene (Steven Backer)	144
Breenen, Gerrit van	153
Breenen, Ysbrant van	84
Breenen, Ysbrant Aryensz van	60
Brouckhoven, Gerrit van	141
Brouwer, Adriaen (Aryen) Jansen	68
Brouwer, Cornelis Bastiaansz	68
Brouwer, Maria	68
Brouwer Maria Adriaensdr.	68
Bruyn, Bartholomeus Geertsz de	112
Bruyn, Dirck Jansz de	18
Bruyn, Geerit Jansz de	6
Bruyn, Helmich Gerryts (Geeritsz) de	14, 124
Bruyn, Heyltje Dircxs de	76
Bruyn, Leendert de	87
Bruyn, Pouwles Thijsz de	122
Bruynen, Jan Jansz	57
Bullick, Govert Aertsz	4, 6
Burch, Anna van der	44
Burch, Cornelis van der	44
Burch, Jan Pietersz van der	29, 33, 36
Burch, Symon Pietersz van der	44

Buren, Cornelis van	66
Buren, Dominicus van	126
Burgh, Cornelis van der	45
Buyrman, Niesgen Aryen	122
Buys, Evert	15, 18
Buys, Evert Abrahamsz	147
Buys, Floris	96
Buys, Nicolaes Cornelis	71
C	
Capel(le), Evert (Jansz) (van)	35, 62
Capel, Reyer Cornelisz van	135, 136
Cas, Cypriaen	61
Cats, Claes Baernts (Barentsz)	46, 52, 96
Cats, mr. Lenart	99
Cats, Maria	45
Cats, Catharina Claes van	102
Cats, Ursula van	77
Catz(z) Catharina van	22, 37
Cats(z), Nicolaes (Claes) Jansz (van)	21, 22
Chantraine, Jonkheer Peter	28
Cisten, Frederick van	89, 127
Claes, Anna	8
Claesdr., Oopge	131
Claesz, Leendert	107
Claesz, Schalck	123
Cleyn, Cornelis Dircxz	110
Cleyn, Jan Cornelisz	32
Cloeck, Nanninck	15
Clomp, Willem Maartensz	116
Cluydt, Dirck Jansz	22, 40
Cluyt, Jan Bartholomeusz	10
Cocqius, Johanna	71
Coen, Floris	35
Coen, Pieter Aelbertsz	80
Coninck, David Gillisz de	132
Cool, mr. Adriaen	99
Cooll, Pieter	4, 99
Coopman, Joris Pietersz	105
Coopman, Marinus	109
Corevaar, Piter	147
Cornelis, Machteltje	3
Cornelis, Trijntge	6
Cornelis, Trijntje	16
Cornelisdr., Adiaentgen	17
Cornelisdr., Anna	31
Cornelisdr., Brechgen	1
Cornelisdr., Pietertge	24
Cornelisz, Jan	28
Cort, Henrick Jans'z	30

Cortenes, Frans Jansz van	39
Cortlant, Henrick Jansz	110
Coster, Gerrit Ariensz, bijgenaamd de	152
Couck, Aert	70
Couck, Dirck Cornelisz	41
Couck, Dirck Dircxz	67
Coyman, Jan Maartensz	82
Crab, Reyer	60
Croeft, Vop Jansz van der	41
Culenburch, Anna van	62
Cuyl, Cornelis Florisz	34
Cuyl, Floris (van)	34, 74, 85
Cuyl, Hendrick Dircxz	17
Cuyper, Cornelis Adriaensz	59
Cuyper, Pieter Cornelisz	65
Cuyt, Henrick Pietersz	145
D	
Dam, Wouter Geertsz van	93
Dancker, Jan Gerritsz	19
Danielsz, Jacob	155
Dashorst, Willem van	25, 75
Denys, Claes	28
Diestenburch, Grietie	54
Diestenburgh, Anthony Foppen	54
Dircx, Barbara	71
Dircx, Neeltgen	61
Dircxdr., Zaartge	18
Dobbe, Eygje van	14
Dobbe, Hendrick Cornelis van	14
Dorpman, Pieter	44
Drost, Aryen (Adriaen) Egbertsz	16, 29, 72
Drost, E(n)gbert Ariaensz	114
Dulavay, Gaston	35, 99, 120
Duyn, Frans Claes van	32
Duyven, Joost Hendricksz van	76
Duyven, Maerten Joosten van	76
E	
Emmenes, Joannes Jacobsz van	145
Endegeest, Claes Gerritsz	29
Erckel, Pieter van	116
Erckel, Pieter Gerritsz van	94
Ernsten, Merrichgen	128
Everts, Aefgen	140
Everts, Claes Cornelisz	107
Everts, Jenneken	50
Evertsz, Joris Cornelisz	96
Evertsz, Nicolaes	138

F	
Flaminck, P(i)eter Willemsz	15
Fockenhorst, Aert Jacobsz	4, 152
Fontaine, Thomas Ia	150
Fonteyn, Jannighe Thomas Ia	35
Foppen, Annetgen	64
Foppens, Cornelis	9
Fransz, Claes	126
Fransz, Geerit Jansz	24
Fijn, Bartholomeus (Cornelis)	57, 66
G	
Gardijn, Anneken Lamberts van	35
Gent, Dirck Gijsbertsz van	126
Gent, Gijsbert Dircxz	126
Gerlach, Simon Theunis	52
Giel, Jan	58
Gielen, Anna	10
Gielisz, Dirck	149
Gilde, Catharina de	86, 146
Gilde, Cornelis de	146
Gilde, Jan Cornelisz de	86
Gillisz, wed. Jan	12
Gillisz, Pieter	149
Goemans, Andries Coenen	29, 36
Goossensz, Pieter Arien	138
Govertsz, Aryen	24
Govertsz, Jan	47
Graaf, Regnerus de	146
Graef, Pieter de	119
Graeff, Isaeck	45
Graeff, Cornelis Maertensz de	135
Graeff, Jacobus Maertensz de	70
Graeuw, Andries Goossens de	9
Groenevelt, Aryen Jansz	128
Groenevelt, Cornelis (van)	35, 41
Groenevelt, Cornelis Jansz(en) Foppen van	121, 147
Groenevelt, Pieter Cornelisz	108
Groenevelt, Steven Pietersz	102
Groet, Cornelis de	11
Groet, Pieter de	27
Groll's dr, Alijdt Govert van	154
Groot, Louis de	50
Gijsbertsz, Cornelis	125
Gijsbertsz, Emilt	59
Gijsbertsz, Pieter	152
H	
Haalbos, Hendrik	137
Haerlem, Jan Willemsz van	147

Haften, Jan Eliaesz	18
Hage, Hendrik	150
Hartman, Abraham	64, 150
Heepke, David	72
's Heeraertsberge, Cornelis Dircxz van	64, 67
's Heerenberge, mr. Gillis Jansz	98
Helmont, Willem Jaspersz van	127
Hemert, Hillegont Pieters van	34
Hemert, mr. Pieter van	70
Hessel, Cornelis van	20
Heyde, Jan Adriaensz ter	47
Hillensberch, Dirckge van	116
Hillensbergh, Abraham Pietersz van	16, 73, 129, 130
Hillensbergh, Claes Jansz	140
Hillensbergh, Jacobus Jansz van	74
Hoeck, Claes Hendricxz	94
Hoeck, Nicolaes	74
Hoeck, Adriaen van der	103
Hoeff, Joost Govertsz van	114
Hoet, erfgen. Cornelis Gerytsz den	141
Hola, Claes	143
Hola, Thonis Dircxz	109
Hoogwerf, Cornelis	108
Hoola, Dirck	143
Hoola, Theodorus	115
Hoop, Gerrit Roeloffsz de	104
Hoorn, Christiaan van	110, 127
Hoorn, Daniël van	89, 127
Hopcooper, Geerard	99
Houck, Claes Jacobsz	109
Houck, Trijntge	109
Houck, Gerryt Jacobsz	66
Houtegem, Aernt Willemsz	11
Hoven, Constantina van	118
Hoven, Christina van der	114
Hulst, Gerrit Pouwels	32
Hulst, Sander Geeritsz	15
Huygen, Pieter Henrick	93
Huysman, Gerrit Jaspers	4
J	
Jacobs, Ariaen	13
Jacobs, Jan	2
Jacobsdr., Lysbeth	110
Jacobsz, Gerrit	52
Jacobsz, Lieven	137
Jager, Dirck Willemsz de	96
Jans, Divertgen	70
Jansdr, Jannichgen	110
Jansz, Aelbert	18

Jansz, Aelbert	140
Jansz, erfgen. Aert	126
Jansz, Bastiaen	30
Jansz, Hendrick	58
Jansz, Jacob	4, 5
Jansz, Joost	108
Jansz, Sebastiaen	129
Jansz, Willem	20
Jansz, Zeger	73
Jaspersz, Cornelis	153
Jong, Willem Laurens de	3, 133
Jonge, Pieter de	142
Joosten, Claes	124
Joosten, Eefge	81
Joosten, Michiel	42
Joostensz, Jacob	141
Jorisz, Jan	79
K	
Kaes, Cornelis P(i)etersz	38, 79
Kallebout, Sara	93
Kampen, Hermen van	101
Karsbergen, Matheus	135
Kat, Thijs de	9
Kempen, Andries van	96
Kempen, Jan van	68
Kempen, Jan Andriesz van	62
Kempen, Thomas van	44
Kempenaer, Jan Jansz	47
Keyser, Geert Jansz	55, 93
Keyser, vereniging Hendrick de	138, 151
Kievit, Pieter Bastiaens	125
Knoop, Joris Jansz	53
Koeck, Cornelis Foppense	8
Koen, Cornelis	141
Koning, Jan de	113
Koole, Maria	16
L	
Laeckervelt, Steven Stevensz	54
Lafontaine, Francyntge Thomas	62
La Fonteyn, Jannighe Thomas	35
Lambertsz, Lambert	13
Lamsweert, Pasguier van	63
Lange, Laurens Adriaensz de	99, 109
Lauson (Lawson) Christoffel	103, 131
Lauson, Nicolaes Christoffel	86
Leeuw, Hendrick de	39
Lexmond, Willem Laurens van	3
Liesdel, Ghijsbert Matheusz van	22, 87

Liesvelt, Theunis Lubbert van	31
Losecaet, Dirck van	156, 136
Löwenstam, E	15
M	
Maerlandt, Jan van	81
Maerlant, Jacob van	117
Maire, Clasina	78
Majoor, Nicolaas	84
Mars, Theophilus de	99
Masuer, Ernst	35
Meerlan(d)t, Jan Adriaensz van	24, 132, 136, 152
Melch iorsz, Andries	39
Melle, Pieter Gerritsz	97
Meppel, Cornelis Anthonisz	53, 92, 115, 133
Meppel, Pietertge, wed Cornelis Anthonisz	43
Mertens, Arian	56
Meulen, Anna van der	118
M(e)yeren, van Nicola(e)s Ariense van	13, 14
Middelbeecke, Adryaen	78
Milanen, Barend van	23, 35
Montanus, Pieter Adriaens	61
Muylwijck, Catharina van	99
Muylwijck, Margarita van Nesch, gesegt	114
N	
Nauwincks, Jacob	63
Nauwincks, Tanneken	139
Nauwincx, Anthonis	118
Nauwincx, Jacques (Jacques)	118
Nauwincx, Joris	118
Nederveen, Willebort Philipsz van	31
Nes, mr. Cornelis van	114
Nes, ds. Johan van Nes(ch), Margarita van, gesegt Muylwijck	114
Nieusteeg, Adriana	12
Nieuwlandt, Symon Bruntsz	92, 115
Noest, Gerrit	39
O	
Oldenbroek, Jacobus	35
Olyphant, Louris Cornelisz	85
Overmeer, Nicolaes Jansz	105
Overmeer, Willem Geeritsz van	6
P	
Paludanus, Paulus	35, 62
Pamburch, Olivier Jaspersz van	51
Paulusz, Hendrik	9
Pelt, Jan Cornelisz	32
Peters, wed. mr. Balthasar	51

Phaen, Jacob Gerryts	154
Pieters, Cornelis	136
Pietersz, Aert	24
Pietersz, Jan	50
Pietersz, Pieter	132
Plaat, Hendrik van der	125
Putte, Catharina van der	42
Putte, Dirck van der	42
Putte, Herman van der	1
Putte, Hermanus van der	1
Pijl, Gijsbert Herbertsz	56, 118
Pijl, Gijsbert Jansz	21
R	
Raemaecker, Cornelis Andriesz	58
Ramp, Dirck Roeloffsz	34
Ras, Cornelis	1
Ras, Ernst Harmensz	5
Ras, Evert Ernten	54
Rasch, Aert	54
Rees, Hendrik van	31
Repelaer, Anthony	106
Reyersz, Bastiaen	116
Reyniers, Dirck	10
Rib, Adriaen Claesz	92, 115
Ridder, Cornelis Gijsbertsz de	153
Rietvelt, Jan Gerritsz van	68, 131
Roelofsz, Claes	42
Roman, Gillis	11
Roman, Maeychen	11
Roman, Pieter	11
Roos, Frans Stevensz	10
Roos, Sara	10
Roos, Willem	71
Ruyvelaars, Johanna	13
Rijcxen, mr. Frederick	99
S	
Salen, Gillis van	146
Sas, Arien Gerritsz	92
Sas, Cornelis Jansz	33
Sas, Jan	101
Schalckwijck, Dirck van	35
Schalckwijck, Jan Willemsz van	23, 35, 132
Schalckwijck, Willem Jansz van	35
Schatz, mr. Meerten	40
Schermer, Joost Gerard	71
Schim, Bastiaen Janszen	101
Schonerwoert, Cornelis Henricxz (van)	25, 75
Schoon, Adriaen Cornelis	20

Schoonhoven, Pieter Jaspersz	65, 150
Schoonhoven, mr. Floris van	16
Schootsman, Thomas de	47
Schouten, Jan	35
Schijf, Jan	150
Seghfelt, Jan Janszen van	26
Sevenhuysen, Samuel	31, 94
Slingelant, Fop Willemsz	68
Sloot, erfgen. Dirck Jansz	98
Smit, Aryen Jacobsz	59
Smits, Francois	86
Soet, Aryen	55
Soos, Cornelis Anthonisz	102
Souburch, Dirck Jacobsz (zie ook Zouburch)	4, 63, 71
Speyert, Aryen Jacobsz	27
Speyert, Jacob	133
Sprong, Ariaantje van der	114
Sprong, Pieter van der	114
Sprong, Willem van der	93
Sprong(h), Fop Crijnsz van der	23, 37, 102
Sprongh, Aelbert van der	78
Sprongh, Claes Crijnsz van der	78
Sprongh, Dirck van der	78
Sprongh, Geertruyt van der	78
Sprongh, Gerrichgen van der	71
Sprongh, Sophia van der	99
Staeck, Henrick Cornelisz	62
Stael, erfgenaam Margarita van de	99
Stael, Jan Egbertsz van der	68
Steenwinkel, Jacobus	3
Stevens, Aefge	108
Straelen, Abraham van	78
Straelen, Daniël van	134
Stryen, Jan Jacobsz van	139
Stuyvenberch, Aryen Thomas	32
Swalue, Gerrit Jansz van de	112
Swanevelt, Albert Symonsz	87
Swart, Bastiaen Aertsz	71
Swart, wed. Claes Jacobsz	34, 35
Swart, Dirck	71
Swol, Hendrick van	119
Symonsz, Pieter	111
T	
Taets, Jan Dirck	110
Thollenaer, Adriaen Dircxz	18
Thomasdr., Anna	16
Tonisz, Meus	127
Treur, Pieter Willemsz	38, 113
Trouwert, Clara	116

Trouwert, Cornelis Roelofszl	16, 122
Truyer, Nicolaes Adriaensz	18
U	
Utenbogaert, Ghijsbert Cornelis	82
Uyll, Thonis Cornelis	70
V	
Vass, Joost	110
Vechtersz, Cornelis	148
Veen, Ary van	1, 95
Velsen, Jacob (Geeritsz) van	23, 78
Velsen, Lucas van	35
Verhoef, Aletta	71
Verhoef, Thoontgen Jans	45
Versalm, Lucas Roelofsz	143
Vervoorn, Martijntje	120
Verweerd, Jan Adriaensz	11, 129
Verwey, Dirck Jansz	114
Vliet, Jacob Janssen van der	26
Vlissingen, Hendrick Hermansz van	110
Vlist, Claes Dircxz van der	137
Vlist, Dirk van der	154
Voon Hendrik de	131
Vos, Adriaen (de)	4, 99
Vosbergen, Cornelis Claesz	70
Voshol, Joannes	44
Vosch, Adriaen Jansz	40
Vosch, Claes Jansz	142
Vroesen, mrm Adriaen	109
Vroesen, Geertruyt	109
Vroom, Pieter Robbertsz	104
Vrye, Hillegont Jan de	67
Vryens, Dirck van	99
Vueren, Lambert Leendersz	121
Vurens, Leendert (Leonard)	86, 146
W	
Waeren, Coenraad van	89
Welsingh, ds. Rutgerus	32
Werf, Grietie van der	14
Wevelinckhoven, Adriaen van	142
Weyts, Jan Symonsz	109
Weyts, Johannes	103
Wilde, Coenraad de	13
Willemsdr., Anna	59
Willemsz, Jan	27
Wilt, Coenraad de	134
Wilt, Cornelis de	62
Woel, Ghijsbert Ghijsbertsz	89

Woel, Jacob Cornelisz	100, 119
Woestijne, Sara van de	11
Wijckersloot, Aert Cornelis van	116
Wijnbergen, Jonker Jan van	118
Wijnbergen, Johan van	118
Wijnbergen, Marycke van	118
Wijngaerden, Bastiaen Joosten van	83
Wijngaerden, Jacobus van	44
Wijstraet, Jan Cornelisz	69
Wijtvelt, Bastiaen van	142
Z	
Zouburch, Dirck Jacobsz (zie ook Souburch)	4, 63, 71

Beschrijving huisnamen

1.

Den Admiraal Tromp, later de Prins

Dam (oostzijde - hoek Lopikerstraat)

Dit huis was gelegen aan de Oostzijde van de Dam op de hoek van de Lopikerstraat. Toen Brechgen Cornelis dochter, Weduwe van de schoenmaker Jacob Aertsz in 1618 een hypotheek op het huis nam werd geen huisnaam vermeld. Bij de verkoop aan Cornelis Ras, de Jonge, in 1666 aan Herman van der Putte wordt voor de eerste maal als huisnaam 'Den Admiraal Tromp' vermeld. Nadat Ary van Veen het huis in 1717 had gekocht van de weduwe van Hermanus van der Putte bleek het dienst te doen als herberg en werd de huisnaam veranderd in De Prins.

2.

Amsterdam

Koestraat no 144 (westzijde)

Het huis Amsterdam lag aan de westzijde van de Koestraat bij de (eerste) Cruyspoort. Aan de noordzijde werd het huis begrensd door de Stadswal. Ook bij de Veerpoort was in 1713 een huis met de naam Amsterdam. Het huis in de Koestraat bestond toen ook nog, want in 1734 kocht Jan Groenevelt het huis genaamd Amsterdam aan de Westzijde van de Koestraat. In 1595 bestond de huisnaam reeds, want toen Ewout Adriaensz een hypotheek opnam bij Jan Jacobsz Int Vlies, werd het genoemd 'daer Amstelredam uythanght'.

3.

Amsterdam

Bij de Veerpoort

Behalve het huis Amsterdam aan de westzijde van de Koestraat bij de (oude) Kruispoort, blijkt er ook een huis 'alwaar Amsterdam is uythangende' bij de Veerpoort geweest te zijn. Bij akte van 28 mei 1713 deden Cornelis Blom en Jacobus Steenwinkel, die ieder met een voordochter van Magteltje Cornelis waren getrouwd, afstand van hun moeders boedel bestaande uit een huis, erf en timmerage 'waar Amsterdam is uythangende' gelegen bij de Veerpoort. Genoemde Magteltje Cornelis, die gehuwd was met Willem Laurens de Jong, anders genaamd van Lexmond, overleed in mei 1715. Met haar man had ze enige jaren de 'tapneringe' gedaan. Toen ze was overleden was haar man gezien z'n hoge leeftijd niet in staat alleen het bedrijf voort te zetten. Hij stemde er toen mee in, dat de voornaamste schuldeiser Johan van Alen het huis publiek liet verkopen.

4.

Antwerpen

Haven no 4 (westzijde)

Het huis 'daer Antwerpen uythanght' was gelegen aan de Westzijde Vj3.n de Haven bij de Visbrug, naast de brouwerij de Drie Ruyten. In de 16e eeuw en wellicht nog eerder, was het reeds een herberg. Op 22 mei 1582 werd namelijk door de dijkgraaf en hoogheemraden van de Krimpenerwaard aan Jacob Jansz, weert in Hantwerpen, een bedrag van vier Carolus gulden betaald voor de gedronken wijn op de 'dag van achtinge' die daar was belegd. Ook voor het afsluiten van weddenschappen blijkt Antwerpen te hebben dienst gedaan. Zo raakten op 16 juli 1631 de in Schoonhoven wonende Pieter Cooll en Adriaen de Vos in de herberg in gesprek over Jerusalem. Adriaen de Vos, die gezien z'n bijnaam van Jerusalemsch Heer, waarschijnlijk al eerder de voor die tijd

moeizame en gevaarlijke reis naar Jerusalem had gemaakt, werd door Cooll uitgedaagd de reis nogmaals te ondernemen. Adriaen de Vos nam de uitdaging aan. Hij betaalde Cooll een bedrag van 600 gulden en moest binnen een week de reis aanvangen. Als hij bij z'n terugkeer in Schoonhoven kon bewijzen, dat hij in Jerusalem was geweest en hij daar een half jaar had gewoond, zou Cooll hem een bedrag van 1500 gulden uitbetalen. Ze riepen de notaris Govert Aertsz Bullick, die een paar huizen verder woonde, er bij, die de weddenschap op papier zette. Als getuigen waren aanwezig Dirck Jacobsz Souburch, herbergier in de Hardebollen en Aert Jacobsz Fockenhorst, herbergier in Antwerpen. Jammer genoeg vermeldt de geschiedenis de afloop van de weddenschap niet. De erfgenamen Van Aert Jacobsz Fockenhorst verkochten in 1655 de herberg aan Gerrit Jaspers Huysman, secretaris van Molenaarsgraaf.

5.

Assenburch

Molenstraat

Het huis 'genaemt Assenburch' in de Nes, thans Molenstraat, werd in 1619 door Aecht Ariaens, weduwe van Ernst Harmensz Ras, verkocht aan Jacob Jansz Engelsman. Het huis werd ten zuiden begrensd door de Zevender. De Zevender was een oude waterloop, die vanaf het Melkgat langs de noordzijde van het Doelen plein en achter de huizen ten oosten van de Varkensmarkt en de Lange Weistraat door liep tot de Korte Dijk, daar afboog naar het oosten en via een duiker uitmondde in de Scheepmakershaven. In 1933 werd de Zevender gedempt.

6.

De Backoven

Dam (oostzijde)

Aan het begin van de 17e eeuw was Geerit Jansz de Bruyn eigenaar van het huis aan de Oostzijde van de Dam 'genaemt den Backoven'. In 1638 verkocht diens weduwe, Trijntge Cornelis, het huis aan de kleermaker Willem Gerritsz van Overmeer. Deze was gehuwd met Adriaentgen Bastiaens dochter. In 1635 toen ze hun testament bij de notaris Govert Aertsz Bullick lieten maken, waren ze reeds in het huis woonachtig.

7.

De Baers

Koestraat

De ligging van dit huis is niet bekend. De huisnaam werd eerst in 1680 aangetroffen, doch toen was het huis samen met de Pluym in de Havenstraat, wegens vervallen staat reeds afgebroken. De magistraat gelastte toen de eigenaar Hugo van Arckel, het erf binnen twee of drie maanden volgens het 91e artikel van de keur 'weder te betimmeren met een bequaeme huysinge'.

8.

Belle Videre

Voorhaven (zuidzijde)

Aan de zuidzijde van de Voorhaven ten oosten van de Vrouwenpoort lag de herberg genaamd Belle Videre. In 1644 blijkt het eigendom van de Stad, die het had verhuurd aan Anna Claes, weduwe van Cornelis Foppense Koeck, voor 42 gulden per jaar. In 1684 verkocht de Stad het huis aan Mees Janse Beenhacker voor een bedrag van 1125 gulden. De herberg heeft in de loop der eeuwen talloze malen dienst gedaan voor belangrijke vergaderingen e.d. Zo vond in mei 1673 op last van de Prins van

Oranje, in verband met het onder water zetten van de polders met het oog op de verdediging tegen de oprukkende Franse legers, de aanbesteding plaats voor het verhogen en verzwaren van de westzijde van de Vlisterdijk van Schoonhoven tot Haastrecht. Door z'n centrale ligging aan de rivier op de grens van de Lopikerwaard en Krimpenerwaard werd Belle Videre meermalen bij dreigende dijkdoorbraken gebruikt als tijdelijk hoofdkwartier door de dijkgraaf en hoogheemraden van deze waarden.

9.

De Bierboom

Koestraat no 16 (westhoek Schapenstraat)

Dit huis, bestaande uit 3 woningen, lag aan de Westzijde van de Koe straat op de zuidhoek van de Schapenstraat. In 1644 verkocht Andries Goossens de Graeuw, schuytmaker, het huis genaamd Den Bierboom aan z'n knecht Cornelis Foppens. Niet onmogelijk is dat in dit pand ook het Gildehuis van de bierdragers was gevestigd. Toen namelijk de bierdragers Thijs de Kat en Hendrick Paulusz weigerden te verklaren dat ze in geval van fraude - ontduiking van de accijns door de wijnkoper - hiervan melding zouden maken, besloot de Magistraat hen den Bierboom te ontzeggen zodat ze hun beroep niet meer konden uitoefenen.

10.

De Biesheuvel

Haven no 67 (oostzijde)

Het huis 'daer de Biesheuvel uythanght' was gelegen aan de Oostzijde van de Haven. Op 10 september 1584 werd Jan van Bercheyck, ontvanger van de Grooten Boezem te Haastrecht bij Schepenvonniss gelast zich in gijzeling te begeven ten huise van Anna Gielen inden Biesheuvel, totdat hij de schuld aan Jan Cluyt Bartholomeusz, Anna Bollen en Bartel Ariensz weduwe voldaan zou hebben. In 1640 werd de Biesheuvel door de erfgenamen van Dirck Reyniers verkocht aan Frans Stevensz Roos. In 1713 werd het huis, dat een uitgang in de Korte Weistraat had, na het overlijden van de bewoonster Sara Roos, verkocht aan Cornelis Boom.

11.

De Blauwe Leeuw

Lopikerstraat no 24 (noordzijde)

Het huis De Blauwe Leeuw lag aan de Noordzijde van de Lopikerstraat tussen de Doelenstraat en de Varkensmarkt naast De Haen. Het werd in 1592 gebouwd door Jan Adriaensz Verweerd op één van de erven, die hij van de Stad had gekocht. In 1605 kocht Aernt Willemsz van Houtegem het huis 'daer den Blauwen Leeuw uithangt'. Deze huwde in 1614 met Sara van de Woestijne, weduwe van Gillis Roman, boekdrukker uit Haarlem. Haar dochtertje Maeychen, toen 4 jaar oud, werd bij haar in Schoonhoven opgevoed. In 1681 verkochten de erfgenamen van Pieter Roman, die burgemeester van Aerdenhout was geweest, De Blauwe Leeuw aan Cornelis de Groet.

12.

De Boer van Leckerkerk

Oude Haven (westzijde)

In 1630 blijkt de weduwe van Jan Gillisz dit huis, dat aan de westzijde van de Oude Haven op de hoek van de Uitdragersstraat stond, in eigendom te hebben. Eerst bij een transactie in 1750 werd als huisnaam vermeld 'de Boer van Leckerkerk'. Eigenaar was toen Cornelis den Blommert, die gehuwd

was met Adriana Nieusteeg. Het huis werd later afgebroken om plaats te maken voor de speelplaats van de school voor Christelijk Volksonderwijs.

13.

De Bonten Os

Haven no 23 (oostzijde)

Het huis 'daer den Bonten Osch uythangt' was gelegen aan de Oostzijde van de Haven, naast Het Brabands Hoedje. In 1602 nam Lambert Lambertsz, beenhacker, een hypotheek op de Bonten Os bij Ariaen Jacobs, die van beroep smid was. In 1656 verkrijgt Symon Cornelisz van den Bergh het huis in eigendom. In 1668 werd het huis publiek verkocht aan Coenraed de Wilde, die gehuwd was met Johanna Ruyvelaars. Hun erfgenamen verkochten het huis in 1702 aan Nicolaes Ariense van Meyeren.

14.

Het Brabands Hoedje

Haven no 25 (oostzijde)

Blijkens een notariële acte van 1717, toen de erfgenamen van Grietie van der Werf dit huis aan Nicolas Ariense van Mijeren verkochten, heette dit huis 'het Brabands Hoedje'. Meerdere vermeldingen van deze huisnaam werden niet aangetroffen, zodat niet is na te gaan hoe lang de naam werd gevoerd. Zo'n 100 jaar eerder was Helmich Gerrits de Bruyn eigenaar van het huis. Hij verkocht het in 1620 aan Hendrick Cornelis van Dobbe. In 1672 werd het huis bewoond door Eygje van Dobbe, die een 'linnewinckel' had. De reeds genoemde Grietie van der Werf erfde daarna het huis. Ten zuiden van dit huis lag 'Den Bonten Os'.

15.

Brandenburgh

Haven no 13 (oostzijde)

Het huis Brandenburgh lag aan de Oostzijde van de Haven naast het huis genaamd 'de Cooperen Potten'. Deze huizen werden later door de Israëlitische Gemeente aangekocht en op deze plaats werd een Synagoge gebouwd, die op 14 september 1838 werd ingewijd door de Opperrabbijn E. Löwenstam. Brandenburgh was bij de aanvang der 17e eeuw eigendom van Peter Willemsz Flaminck, die een zeepziederij had. Achter het huis in de Lange Weistraat stond de oliemolen, waarmee uit hennepzaad de voor het zeepmaken benodigde olie werd gehaald. De verdere benodigdheden, zoals potasch, betrok hij onder meer van de Amsterdamse koopman Nanninck Cloeck. In 1600 betrok het Weeshuis in Schoonhoven voor 9 gulden zeep bij Pieter Willemsz Flaminck, namelijk een achtendeelken zomerzeep voor 3 gulden en een kindeken (vaatje) wynterzeep voor 6 gulden. In 1635 kocht Sander Geeritsz Hulst het huis Brandenburgh. Aan het einde van de 17e eeuw was het huis eigendom van de erfgenamen van de koopman Evert Buys.

16.

De Bijbel

Haven no 59 (oostzijde)

Anna Thomasdochter, die gehuwd was met mr. Floris Schoonhoven en in Gouda woonachtig was, verkocht dit huis in 1617 aan Michiel Michielsz Block, schoenmaker. Het huis was toen belast met een rente van 3 gulden 10 stuivers te betalen aan het Schippersgilde. Toen Michiel Michielsz Block in 1631 bij Aryen Jacobs Blauw een hypotheek op dit huis nam werd het aangeduid met 'daer den Bijbel uythangt'. De hypotheek rustte eveneens op het huis 'de Halve Maan' waarvan hij ook het eigendom bezat. In 1633 verkocht hij het huis de Bijbel aan Aryen Egbertsz Drost, die ook eigenaar was van het

naastgelegen pand de Sleutelen. Drost verkocht het huis in 1639 aan Trijntje Cornelis, weduwe van Abraham Pietersz (van Hillensbergh). Een huisnaam werd toen niet (meer) genoemd. Aan het einde van de 17e eeuw was het huis eigendom van Maria Koole, weduwe van Abraham van Hillensbergh.

[17.](#)

Ceulen

Voorhaven (zuidzijde)

Aan de zuidzijde van de Voorhaven bij de Vrouwenpoort lag het huis Ceulen naast Belle Videre. In 1612 werd Adriaentgen Cornelisdochter eigenaar van het huis. Bij deze transactie werd geen huisnaam genoemd. Eerst toen in 1637 een rentebrief op dit huis werd verkocht werd gesproken van het huis 'nu genaemt Ceulen'. Waarschijnlijk heeft de toenmalige eigenaar, Hendrick Dircxz Cuyll, deze naam aan het huis gegeven.

[18.](#)

De Cleyne Moriaen

Voorhaven (noordzijde)

De herberg de Cleyne Moriaen lag aan de Noordzijde van de Voorhaven bij de Vrouwenpoort. Blijkens de verantwoording van Nicolaes Adriaensz Truyer, over 1584 als ontvanger van de voormalige bezittingen van het klooster den Hem, was Adriaen Dircxz Thollenaer aan rente op het huis bij de Vrouwenpoort 'daer 't moriaenshoofd uythanght' jaarlijks drie Wilhelmus schilden schuldig. Ook Zaartge Dircxdochter, die gehuwd was met Aelbert Jansz en in Middelburg woonde, had een hypotheek op de Moriaen. In 1633 werd de Cleyne Moriaen, gelegen naast het Kasteel van Bueren, verkocht aan Dirck Jansz de Bruyn. Diens weduwe verkocht het huis in 1651 aan Jan Eliasz van Haften. Aan het einde van de 17e eeuw was Evert Buys eigenaar van de Moriaen.

[19.](#)

De Coningh van Franckrijk

Carmelietenstraat (zuidzijde)

Aan de zuidzijde van de Carmelietenstraat lag het huis genaamd 'de Coningh van Franckrijk'. Deze huisnaam werd voor de eerste maal aangetroffen bij de verkoop van het huis in 1684. Eigenaar werd toen Jan Gerritsz Dancker.

[20.](#)

De Cooperen Potten

Haven no 11 (oostzijde)

Het huis de Cooperen Potten lag aan de Oostzijde van de Haven naast het huis Brandenburg. De huisnaam is een duidelijk voorbeeld, dat de eigenaar hiermede de aandacht op z'n beroep wilde vestigen. De eigenaar Willem Jansz was namelijk koperslager. Hij werd echter op 18 november 1600 aangesteld tot weesvader en verhuisde naar het weeshuis. Hij deed het huis van de hand en met hem verdween ook de huisnaam, want bij latere transporten werd deze niet meer aangetroffen. Nadat het huis in het bezit was gekomen van Adriaen Cornelis Schoon, die van beroep koekbakker was, werd het in 1689 verkocht aan de gemeentesecretaris Cornelis van Hessel.

[21.](#)

Cranenburch

Haven no 31 (oostzijde)

Aan de Oostzijde van de Haven op de noordhoek van de Fonteynstraat, naast de herberg het Vergulde Vlies, lag het huis Cranenburch, in de volksmond ook wel de Craen genaamd. In 1622 kocht Claes Jansz van Cats het huis van de erfgenamen van Gijsbert Jansz Pijl. In 1698 was (mede) eigenaar Johan Borgers, commissaris van de Vaarsze Rijnschuyten.

22.

Delft

Haven no 22 (westzijde)

Dit in 1980 door 'de Dienst Stadsherstel gerestaureerde huis aan de Westzijde van de Haven werd aan het begin van de 17e eeuw aangeduid als 'daer Delft uythanght'. Het huis was toen eigendom van Nicolaes Jansz Catz, die het in 1621 verkocht aan burgemeester Dirck Jansz Cluydt. Bij de verkoop tien jaar later aan oud-burgemeester Ghijsbert Matheusz van Liesdel werd de huisnaam niet meer genoemd. Ook bij latere transporten van het huis werd de huisnaam niet meer aangetroffen. In het achterhuis is een gevelsteen aangebracht met het jaartal 1634. Aangenomen kan worden dat van Liesdel het achterhuis heeft laten bouwen, want tot 1660 bleef het huis z'n eigendom.

23.

De Diamant

Haven (westzijde)

Het huis de Diamant lag aan de Westzijde van de Haven naast de Drie Schoppen. In 1633 verkocht Jacob Geeritsz van Velsen dit huis aan Fop Crijsnz van der Sprong. Diens weduwe Catharina van Cats verkocht het huis in 1658 aan de zilversmid Barend van Milanen. Deze had in 1653 de Drie Schoppen gehuurd en de zaak van de overleden Jan Willemsz van Schalckwijck overgenomen. In 1664 verkocht Van Milanen het huis aan Hugo van Arckel, die het waarschijnlijk de naam 'de Diamant' heeft gegeven, want bij de verkoop van het huis in 1714 werd voor de eerste maal als huisnaam de Diamant vermeld. De twee achterliggende huizen in de Koestraat behoorden eveneens tot dit eigendom.

24.

De Dootkist

Koestraat no 90 (westhoek Kerkstraat)

Het huis met de ietwat lugubere naam 'de Dootkist' lag aan de West- zijde van de Koestraat op de hoek van de Kerkstraat. In 1621 kocht Jan Adriaensz van Meerlandt, laeckencooper, die zelf in de Spreekende Esel op de Haven woonde, dit huis van Geerit Jans Fransz. Deze was gehuwd met Pietertge Cornelisdochter, weduwe van Aert Pietersz, schuytmaker. In 1637 werd Aryen Govertsz, backer, eigenaar van het huis. Latere transporten met de huisnaam werden niet aangetroffen.

25.

Dordrecht

Bij de Veerpoort

Het aan het begin van de 17e eeuw gebouwde huis 'daar Dordrecht uythanght', gelegen bij de Veerpoort, werd in 1614 gelijktijdig met het huis 'Jerusalems Cruys' door Joncker Johan van Beynhem gekocht van Cornelis Henricxz Schoneroert. De koopsom van Jerusalems Cruys zou eerst door de koper worden voldaan, nadat Schoneroert van z'n reis naar Jerusalem zou zijn teruggekeerd. Ter zekerheid van de betaling stelde van Beynhem toen het huis Dordrecht als waarborg. Jonkheer van Beynhem, die te Vianen op het huis Appelenborch woonde, verkocht Dordrecht, evenals Jerusalems

Cruys, in 1622 aan Willem van Dashorst, bailliu en secretaris van de Heerlijckheit van Gyssen Nieukerck. In 1655 verkocht deze het huis weer aan Francq Bordt.

[26.](#)

De Drie Bijcorven

Haven no 62 (westzijde)

Aan het einde van de 16e en begin van de 17e eeuw was Cornelis Henrick Bellert eigenaar van het huis aan de Westzijde van de Haven 'daer de drie Bijcorven uythangen'. Bij de verkoop door Jan Janszen van Seghfelt, winkelier, aan Jacob Janszen van der Vliet in 1637 werd, evenals in latere transporten, geen huisnaam meer vermeld.

[27.](#)

De Drie Coninghen

Lopikerstraat no 45 (zuidzijde)

Dit huis lag aan de zuidzijde van de Lopikerstraat op de hoek van de westzijde van de Nes. In 1594 was het bewoond door Jan Willemsz, weerd in de Drie Coninghen. Ook in 1635 was het nog een herberg toen Aryen Jacobsz Speyert, die tevens timmerman was, de Drie Coninghen kocht. Het was tevens een logement, want bij een besmettelijke ziekte in 1664 werd de Weduwe van Aryen Jacobsz Speyert door de magistraat verboden 'gelagen te zetten of slapers van buiten te leggen'. Aan het einde van de 17e eeuw was Pieter de Groet eigenaar van het huis 'van ouds genaemt de Drie Coninghen'.

[28.](#)

De Drie Cramers

Lopikerstraat (noordzijde)

In 1621 werd het huis genaamd De Drie Cramers gelegen aan de noordzijde van de Lopikerstraat, tussen de Dam en de Babokkenstraat, bewoond door Claes Denys, cramer. In 1629 werd Jonkheer Peter Chantraine, die overigens meer huizen in Schoonhoven bezat, eigenaar van dit huis. Twee jaar later verkocht hij De Drie Cramers aan Jan Cornelisz, die schoenmaker van beroep was. Aan het einde van de 17e eeuw was het huis zodanig vervallen dat het dienst ging doen als stalling voor de paarden van de bezoekers van de herberg de Prins.

[29.](#)

De Drie Endekens

Oude Haven (westzijde)

De brouwerij de Drie Endekens, ook wel de Drie Eendigjes, lag aan de westzijde van de Oude Haven tegenover de Kazerne, thans het Nederlands Zilvermuseum. De brouwerij werd in 1850 afgebroken en de plaats is nog steeds onbebouwd. In 1618 was de brouwerij eigendom van Geert de Baxter. De volgende eigenaar was Claes Gerritsz Endegeest, die de brouwerij, mouterij en rosmolen de Drie Endekens verkocht aan Adriaen Egbertsz Drost. In 1647 werd Andries Coenen Goemans, die eerst samen met z'n zwager Jan Pietersz van der Burch de brouwerij de Drie Starren op de Haven dreef, eigenaar van de Drie Endekens. In 1687 werd de nagelaten boedel van Machteltje Cornelis van Elliger, weduwe van Andries Coenen Goemans, verkocht aan Petrus van Aelen. De brouwerij dateerde van 1554.

[30.](#)

De Drie Hammen

Koestraat (oostzijde)

In 1613 was Bastiaen Jansz Olyslager eigenaar van het huis 'daer Drye Hammen uythangen'. Deze woonde toen zelf aan den 'Vuyle Dam'. Henrick Jansz Cort, die hoefsmid van beroep was, kocht het huis in 1634. Latere vermeldingen met deze huisnaam werden niet aangetroffen.

[31.](#)

In de Drie Haringen

Voorhaven (noordzijde)

Dit huis lag aan de noordzijde van de Voorhaven naast Vlaenderen. De huisnaam 'In de Drie Haringen' werd slechts éénmaal vermeld en wel in 1631 toen Willebort Philipsz van Nederveen, Heere tot Rijswijk, eigenaar was. Deze verkocht het huis in 1643 aan Samuel Sevenhuysen. In 1668 verwisselde het huis weer van eigenaar. De koper was toen Hendrik van Rees, die was gehuwd met Anna Cornelisdochter. Toen Van Rees was overleden trouwde zijn weduwe met Theunis Lubbert van Liesvelt, die het huis tot 1700 in z'n bezit hield.

[32.](#)

De Drie Nobels

Lopikerstraat (zuidzijde)

Aan de zuidzijde van de Lopikerstraat, op de plaats van het tegenwoordige postkantoor, lag het huis de Drie Nobels. Aan het begin van de 17e eeuw was het eigendom van Gerrit Pouwels Hulst. Diens erfgenamen verkochten in 1638 de Drie Nobels met het huis er naast en nog drie huisjes er achter in de Korte Weistraat aan Aryen Thomas Stuyvenberch, die timmerman van beroep was. Stuyvenberch had ook het belendende perceel in de Korte Weistraat in z'n bezit. In 1645 verkocht hij dit perceel waarop een hooiberg en een schuur aan de 'opsienders van de gemeente der Remonstranten'. Op dit terrein werd toen de Remonstrantse Kerk gebouwd. Reeds eerder hadden echter in de schuur Godsdienstoefeningen plaats gevonden. Het huis de Drie Nobels verkocht hij in 1645 aan Jan Cornelisz Pelt, die eveneens de Remonstrantse leer aanhing. Toen in 1658 als gevolg van een geschil tussen de Kerkeraad en de toenmalige predikant ds. Rutgerus Welsingh op zondag 12 december de Kerk gesloten bleef forceerde hij met Frans Claes van Duyn en Jan Cornelisz Cleyn de deur en stelde zo ds. Welsingh in de gelegenheid te prediken. In 1899 werd het huis de Drie Nobels met het naastgelegen huis in de Lopikerstraat gesloopt om plaats te maken voor het postkantoor.

[33.](#)

De Drie Papegaeyen

Havenstraat

De herberg de Drie Papegaeyen - gelegen in de Havenstraat - was omstreeks 1650 eigendom van Cornelis Jansz Sas. In 1656 nam deze een hypotheek op het huis bij Jan Pietersz van der Burgh, brouwer in de Drie Starren op de Haven, wegens 'gehaalde bieren en geleende penningen'. In 1658 werd de herberg de Drie Papegaeyen eigendom van Jan Pietersz van der Burch.

[34.](#)

De Drie Ruyten

Haven no 6 (westzijde)

In 1615 verkocht de Weduwe van Claes Jacobsz Swart het huis met brouwerij de Drie Ruyten, aan de Westzijde van de Haven bij de Visbrug, aan Dirck Roeloffsz Ramp. Toen Cornelis Florisz Cuyl in 1623 de Drie Ruyten kocht blijkt de brouwerij als zodanig niet meer in gebruik te zijn. Cornelis Florisz Cuyl, die was gehuwd met Hillegont Pieters van Hemert, was koekbakker van beroep. In 1677, toen Floris van Cuyl in het huis woonde blijkt het een herberg te zijn. Het droeg toen echter de naam het 'Huys van Nassau'. Ten zuiden van de Drie Ruyten lag het huis Antwerpen.

35.

De Drie Schoppen

Haven (westzijde)

In 1635 kocht Willem Boom, blikslager uit Rotterdam, zoon van Ds. Theodoro Bonius, nadat hij in 1632 was gehuwd met Anneken Lamberts van Gardijn, het huis de Drie Schoppen van de weduwe van Claes Swart. Het huis lag tussen de huizen de Trasmolen en de Diamant aan de Westzijde van de Haven. Het grensde achter aan het Wapen van Schotland, dat aan de Oostzijde van de Koestraat lag. In 1643 verkocht Willem Boom het huis met blikslagerswerkplaats aan Jan Willemsz van Schalckwijck. Deze had sinds 1640 in de Vergulde Passer aan de Oostzijde van de Koestraat het vak van zilversmid uitgeoefend. Jan Willemsz van Schalckwijck kan worden gezien als één der grondleggers van de Schoonhovense zilver-industrie. In die tijd kwam deze bedrijfstak eerst goed tot ontwikkeling. Andere bekende namen van Schoonhovense zilversmeden uit die tijd zijn: Evert Jansz van Capelle (1637), Cornelis Groenevelt (1647), Ernst Masuer (1652), Barent van Milanen (1645), Jacobus Oldenbroek (1655), Paulus Paludanus (1653), en Lucas van Velsen (1642). De tussen haakjes geplaatste jaartallen hebben betrekking op het jaar waarin ze de eerste maal als zilversmid werden genoemd. Niet onwaarschijnlijk is dat Gaston Dulavay, één van de dekens van Sint Andriessgilde het vak van zilversmid bij Jan Willemsz van Schalckwijck heeft geleerd. Toen Van Schalckwijck namelijk in 1653 tijdens een zakenreis in Antwerpen overleed had hij een knecht in dienst met de naam Gaston. Na het overlijden van Jan Willemsz van Schalckwijck werd de winkelvoorraad getaxeerd door twee zilversmeden uit Dordrecht en voor 3232 gulden verkocht aan Barend van Milanen. Deze huurde ook de winkel en werkplaats. Het gereedschap echter werd door de notaris in bewaring genomen en in 1657 aan z'n zoon Willem Jansz van Schalckwijck overgedragen, nadat deze eerst in de leer was geweest bij Jan Schouten in Dordrecht en daarna bij z'n oom Dirck van Schalckwijck in Schoonhoven. Willem Jansz van Schalckwijck heeft echter het vak niet lang uitgeoefend, want in 1661 nam hij een hypotheek op het huis om daarmee z'n 'uytrusting naer Indiën' te kunnen aanschaffen. Toen z'n echtgenote Jannighe Thomas la Fonteyn in 1664 overleed bleek hij nog in Oost-Indië te vertoeven. Het huis met werkplaats was toen verhuurd aan de zilversmid Lucas van Velsen. Deze leed echter aan een oogziekte, waardoor hij later blind is geworden. In 1673 verkocht hij aan de zilversmid Floris Coen te Middelburg namelijk 'sijn instrumente ende alle gereetschappen' om vingerhoeden te maken voor 200 gulden. De levering zou echter eerst plaats vinden nadat Van Velsen gestorven was. Indien hij echter van z'n oogziekte zou herstellen, zou de koop ongedaan worden gemaakt. Ook werd bedongen, dat zolang Van Velsen leefde, de koper met 'gelijcke instrument' geen vingerhoeden mocht maken. Als de voorwaarden van de overeenkomst zijn nageleefd, heeft Floris Coen 20 jaar op de levering moeten wachten, want Lucas van Velsen overleed in 1693 op 67-jarige leeftijd.

36.

De Drie Starren

Haven no 12 (westzijde)

Aan het einde van de 16e eeuw was het huis de Drie Starren, aan de Westzijde van de Haven op de zuidhoek van de tegenwoordige Velleblootstraat, met de achterliggende brouwerij eigendom van Cornelis van Elliger. In plaats van de naam Drie Starren werd voor de brouwerij meermalen de naam 'de brouwerij van de Elliger' gebruikt. Ook zal het Elgerstraatje (ook wel Dondersteechgen) haar naam

wel aan de brouwer hebben ontleend. In 1629 - Cornelis van Elliger was toen reeds overleden - trouwde z'n dochter Maria met Jan Pietersz van der Burch. Tien jaar later trad z'n andere dochter, Machteltje, in het huwelijk met Andries Coenen Goemans. De beide zwagers gingen toen de brouwerij voor gezamenlijke rekening exploiteren. In 1647 deed Andries Coenen Goemans - die toen zelf de brouwerij 'de Drie Endekens' op de Oude Haven had gekocht - z'n aandeel in de Drie Starren over aan z'n zwager Jan Pietersz van der Burch. In de overdracht waren begrepen de ketels, cuypen, koelvaten, tobben, vloten, halve vaten en vierendeele, twee pakhuizen, een rosmolen en een stal voor drie paarden. Tot diep in de 18e eeuw bleef de Drie Starren in het bezit van de familie Van der Burch.

[37.](#)

De Drie Vergulde Lelyen

Lange Weistraat (oostzijde)

Dit huis was gelegen aan de oostzijde van de Lange Weistraat tussen de Carmelietenstraat en de Korte Dijk. In 1640 kocht Catharina van Catz, weduwe van Fop Crijnsz van der Sprongh het huis genaamd 'De Drie Vergulde Lelyen'. Het eigendom strekte zich uit over de Zevender tot in de straat 'gaende doort Carmelyten Clooster', of wel de huidige straat met de naam Het Klooster. Latere vermeldingen van de huisnaam werden niet aangetroffen.

[38.](#)

De Drye Teylingen

Korte Dijk - hoek Veerstraat

Het huis de Drye Teylingen lag aan de zuidzijde van de Korte Dijk op de hoek van de Veerstraat. In 1605 was het eigendom van Jan Ariaensz en de marktschipper Cornelis Petersz Kaes. Hoe lang deze huisnaam behouden bleef is niet bekend. Echter bij de verkoop in 1660 aan Pieter Willemsz Treur uit Nieuwpoort werd als huisnaam Sint Pieter vermeld.

[39.](#)

De Druyff

Haven no 16 (westzijde)

In 1617 verkocht Frans Jansz van Cortenes, die zelf in Gouda woonde, het huis genaamd 'De Druyff' aan de Westzijde van de Haven aan Andries Melchiorsz. Door z'n huwelijk met Aeltgen Andries kwam het huis in het bezit van Gerrit Noest, die tot 1653 meermalen tot schepen was gekozen. In 1668 verkochten zijn erfgenamen het huis aan Hendrick de Leeuw. Achter grensde De Druyff aan de brouwerij van Cornelis van Elliger.

[40.](#)

De Eenhoorn

Haven (westzijde – Dam)

Tot in de 18e eeuw stonden aan de Westzijde van de Haven op het verbrede gedeelte langs de Waterkant bij de Grote Kerk een zestal huizen. Het huis dat aan de Dam grensde was de herberg de Eenhoorn. In 1613 kocht Adriaen Jansz Vosch, goudsmid, de Eenhoorn van Dirck Jansz Cluydt. Eerder in 1579 werd de Eenhoorn genoemd in een vonnis van de schepensbank toen mr. Meerten Schatz gelast werd de 'kelck paess pullen en andere juwelen', die hij als kerkmeester in z'n bezit had, in te leveren onder bedreiging dat hij anders in de Eenhoorn gegijzeld zou worden. In 1712 werd Johannes Theunisse van Kempen eigenaar van de Eenhoorn. Hij veranderde de huisnaam in het Royale Koffyhuis. Van het stadsbestuur kreeg hij toestemming de voorgevel door te trekken tot het

naastgelegen sluishuis, waardoor een 'leelijke pis- en stinkhoek' zou verdwijnen. Het huis links van de Grote Kerk op de prent uit 1733 is de Eenhoorn of wel het Royale Koffyhuis. Het huis rechts van de Kerk is Sint Chrispijn.

[41.](#)

De Engel

Haven no 39 (oostzijde)

Het huis de Engel was gelegen aan de Oostzijde van de Haven ten zuiden van het Stadhuis. Het maakt thans - evenals het naastgelegen huis de Toren van Babiloyn - deel uit van de Gemeentesecretarie. Op de tekening van het Stadhuis uit 1733 zijn deze huizen duidelijk afgebeeld. De Engel had - achter het Stadhuis langs - een uitpad in de Stadhuisstraat. Het Stadhuis met rechts de huizen 'de Engel' en 'de toren van Babiloyn'. In 1593 verkocht Dirck Couck Cornelisz het huis 'genoempt den Engel' aan Vop Jansz (van der Croeft). Niet duidelijk is of deze huisnaam toen in onbruik is geraakt, want bij latere transporten werd geen huisnaam meer vermeld. Ook niet aan het einde van de 17e eeuw toen Cornelis (van)Groenevelt het huis had gekocht uit de boedel van de vendrich Nicolaes Botter. Mogelijk zou kunnen zijn dat de huisnaam door de toenmalige eigenaar of huurder is overgebracht naar het huis op de Korte Dijk, hoek Lange Weistraat, dat in de 17e eeuw de Vergulde Engel werd genoemd.

[42.](#)

Engelenburch

Lopikerstraat (zuidzijde)

De huisnaam Engelenburch werd slechts bij één transport aangetroffen en wel toen de 'schuytveoerder' Claes Roelofsz dit huis in 1622 verkocht aan Michiel Joosten. Het huis was gelegen aan de zuidzijde van de Lopikerstraat in het gedeelte tussen de Korte- en Lange Weistraat naast het huis de Witte Valck. In 1639 werd het huis gekocht door Dirck van der Putte. Een huisnaam werd toen niet vermeld. Aan het einde van de 17e eeuw was de uit Amsterdam afkomstige zilversmid Lucas Assenberg, die in 1682 met Catharina van der Putte in het huwelijk was getreden, eigenaar van het huis. Assenberg is vanaf 1690 regelmatig deken van het goud- en zilversmidsgilde 'Sint Andries' geweest.

[43.](#)

Erasmus

Bij de Veerpoort

Toen aan het einde van de 16e eeuw de oude stadsmuur, die aan de noordzijde van de Scheepmakershaven lag, niet langer aan de veranderde eisen voor verdediging voldeed, werd meer naar het zuiden een nieuwe verdedigingswal aangelegd. Ook werd toen in 1601 de Veerpoort gebouwd. Hierdoor kwam de grond tussen de nieuwe verdedigingswal en de oude stadsmuur binnen de bescherming van de omwalling te liggen. Deze grond werd toen in verscheidene percelen door de stad verkocht. Op één van deze percelen bouwde toen Pietertge, de weduwe van Cornelis Anthonisz Meppel, het huis Erasmus. Het huis heeft deze naam niet lang gedragen, want reeds bij de verkoop in 1607 wordt gesproken van 'daar nu de gulden Pauw uythanght'. De nieuwe eigenaar werd toen Joost Baernts, Zwitser.

[44.](#)

De Fonteyn

Haven no 29 (oostzijde)

Dit huis, waar de wijd en zijd bekende Fonteynkoek werd gebakken, lag aan de Oostzijde van de Haven op de zuidhoek van het huidige Fonteynstraatje, dat echter in de 17e eeuw nog Costerssteegje werd genoemd. In 1681 besloten de erfgenamen van Symon Pietersz van der Burch, Anna en Cornelis van der Burch, met het bedrijf te stoppen en werd naar een koper uitgezien. Jacobus van Wijngaerden, commis van 's lants magasin te Schoonhoven en de in Delft woonachtige mr. backer Joannes Voshol en Pieter Dorpmans, blauwverver, zagen wel wat in voortzetting van het bedrijf. Jacobus van Wijngaerden kocht het huis de Fonteyn met de 'cruydenierswinkel' in liet voorhuis voor een bedrag van 1600 gulden. Bij de koop waren inbegrepen 'de toonbancken, doossen, schaellen, wigten, vijsfels' en verdere inventaris, alsmede de inventaris van de bakkerij. Bovendien betaalde hij een bedrag van 700 gulden aan de verkopers, die daarvoor de koper 'sullen leeren ofte onderwijzen de konst van het backen van die fontijnkoek, die in de voorsz. huysinge altijd is gebakken', waarbij tevens werd overeengekomen dat 'de vercopers de voorsz. konst van fonteynkoek backen aen niemant anders mogen leeren off onderwijzen'. Nadien kwam het huis de Fonteyn in het bezit van burgemeester Thomas van Kempen. Het huis ten zuiden ervan was de brouwerij Het Hoefijzer.

[45.](#)

Het Fortuyn

Koestraat no 108 (westzijde)

In 1613 was Cornelis Aryensz, brouwer, eigenaar van het huis 'Het Fortuyn' aan de westzijde van de Koestraat. Blijkens een notariële akte van 1631 was Anneken Aryens in de Fortuyn, samen met Thoontgen Jans Verhoef die op de Oude Haven woonde, eigenaresse van 6 mergen land in Benschop. In 1683 kocht Isaack de Graeff, mr. goudsmid, het huis voor een bedrag van 1250 gulden van Maria Cats, weduwe van de brouwer Cornelis van der Burgh. De Fortuyn werd aan de noordzijde belend door 'de Seven Starr'.

[46.](#)

Gapenburg

Voorhaven (zuidzijde)

Gapenburg lag aan de zuidzijde van de Voorhaven op de hoek tegen- over de Tol. Een houten brug vormde de verbinding tussen de Tol en Gapenburg. Waarschijnlijk had de naam Gapenburg betrekking op de gehele oosthoek, die uit meerdere woningen bestond. In 1607 kocht Claes Baernts Cats van de stad de strook grond langs z'n huis, die toegang gaf tot de brug. Bepaald werd toen dat het onderhoud van de muur aan de oostzijde voor rekening van de stad bleef 'soo hooch als die brugge ligt daermen over 't gat van de Haven gaet ende soo verre als die trap daermen op climt'. De zuidelijke muur van z'n huis grensde aan de Lek en maakte dus deel uit van de verdedigingswerken van de Stad. Op dit punt begonnen de palisaden (een rij scherp gepunte palen) die Schoonhoven tegen vijandelijke aanvallen vanaf de Lek moesten beschermen. Van Cats kreeg echter toestemming om in die muur vensters te mogen maken onder voorwaarde dat hij 'in de cosijn stellende ijseren staecken daer de Heren van de Stede mede tevreden zullen wesen'. Aan het Gapenburg was ook het gildehuisje van het zakkendragersgilde. De achterzijde van de Voorhaven (zuidzijde) met het Gapenburg. Het water is in de 20e eeuw gedempt.

[47.](#)

In den Geborduerden Hoet

Kerkstraat no 1 (noordzijde)

Aan de noordzijde van de Kerkstraat, tegenover de Grote Kerk, lag het huis 'in den Geborduerden Hoet'. Aan het begin van de 17e eeuw was het huis eigendom van Jan Govertsz, sijdewinckelier. Deze

leverde in 1613 op rekening van de Kerk aan Thomas de Schootsman 'eenen swarten hoet', omdat deze er op toe zou zien dat de jongens de glazen van de Kerk niet zouden ingooien. In 1626 kocht Jan Adriaensz ter Heyde het huis. Jan Jansz Kempenaer, die het beroep van koperslager uitoefende werd in 1646 eigenaar van het huis. Bij dit en latere transporten werd geen huisnaam meer genoemd, zodat mag worden aangenomen dat deze naam, die niet paste bij het beroep van de nieuwe eigenaar, toen is vervallen.

[48.](#)

Gouda

Buiten de Kruispoort

Buiten de (oude) Kruispoort, die aan het noordeinde van de Koestraat stond, lag het huis 'daer de Stad Gouda uythanght'. Deze huisnaam werd nog vermeld bij de verkoop van het huis in 1640. Waarschijnlijk is dit huis in 1672, toen buiten de Kruispoort nieuwe verdedigingswerken werden aangelegd, afgebroken. De huisnaam kwam evenwel terug in de Koestraat in plaats van het huis de Olyphant, dat nadien de herberg 'daer Gouda uythanght' werd genoemd.

[49.](#)

Gouda

Kerkstraat (noordzijde - hoek Koestraat no 67)

De herberg 'daer Gouda uythanght' gelegen op de hoek van de oost- zijde van de Koestraat met de Kerkstraat, droeg eerder de naam De Olyphant. De eigenaar, Gerrit Blijenbeker, onderhield met een 'dubbele damschuyt' een beurdienst op Gouda, zodat daarmee tevens de huisnaam is verklaard. Eerder was er een huis met de naam Gouda buiten de Kruispoort. Waarschijnlijk is dat bij de uitbreiding van de verdedigingswerken in 1672 afgebroken.

[50.](#)

Het Gouden Hooft

Tol no 9

Tot een der oudste - nog bestaande - huizen in Schoonhoven kan zeker het Gouden Hooft aan de Tol worden gerekend. In 1558 werd een proces gevoerd voor de Grote Raad van Mechelen tussen de Magistraat van Schoonhoven en Jenneken Everts, weduwe van Jan Pietersz, waard in het 'Gulden Hooft' over de toegang door een deur in de - toenmalige - Veerpoort en het gebruik van het achterliggende erf. In 1584 werd het Gouden Hooft gerechtelijk verkocht en kwam toen in het bezit van de baljuw Rutger Huygensz Blomvliet. Vervolgens werd Hugo Blomvliet, die eveneens baljuw was, eigenaar van het huis. In 1672 woonde Hugo van Arkel, burgemeester van Schoonhoven en dijkgraaf van de Krimpenerwaard in het Gouden Hooft. Deze had in het rampjaar een belangrijk aandeel in de uitbreiding van de verdedigingswerken van de Stad. Hij slaagde er in het oorspronkelijke plan, waarbij een groot aantal huizen in de Havenstraat zouden moeten worden afgebroken, te wijzigen door de vijf nieuwe bolwerken te laten aanleggen buiten het grondgebied van de Stad. Na het overlijden van Hugo van Arkel werd Louis de Groot eigenaar van het Gouden Hooft.

Op een console aan de voorgevel van het huis stond het gebeeldhouwde hoofd waaraan het huis zijn naam ontleende.

[51.](#)

De Goude Huyft

Haven no 79 (westzijde)

In 1610 verkocht de weduwe van mr. Balthasar Petersz dit huis aan Cornelis Petersz, wielmaecker. Bij het transport van dit huis in 1637, waarbij Olivier Jaspersz van Pamburch, thesaurierontvanger, eigenaar van het pand werd, werd als huisnaam vermeld 'De Goude Huyft'. Bij latere transporten van dit huis werd geen huisnaam meer vermeld, zodat bij de verkoop door Cornelis Petersz de huisnaam is verdwenen.

[52.](#)

De Groene Mantel

Kerkstraat no 13 (noordzijde)

Het huis genaamd 'den Groenen Mantel' lag aan de noordzijde van de Kerkstraat tegenover de Kerk naast de Olyphant. In 1603 was Gerrit Jacobsz, die laeckencooper van beroep was, eigenaar van het huis de Groene Mantel. Toen hij in 1607 een stuk land in Barwoutswaerder kocht nam hij een hypotheek op het huis. Hij verkocht het in 1621 aan Claes Barentsz Cats. In 1639 blijkt het huis (tevens) een herberg te zijn want de Kerkmeesters betaalden toen 8 stuivers voor bier dat de arbeiders daar gehaald hadden. Aan het einde van de 17e eeuw verkochten de erfgenamen van Jan Beddis het huis, dat toen nog steeds de huisnaam droeg, aan Simon Teunis Gerlach.

[53.](#)

De Groenen Boom

Bij de Veerpoort

Aan het begin van de 17e eeuw verkocht de Stad aan de weduwe van Cornelis Anthonisz Meppel enige percelen grond, die binnen de omwalling waren gekomen door de aanleg van een nieuwe verdedigingswal, zo'n 100 meter ten zuiden van de oude verdedigingsmuur. Op één van deze percelen lang 36 voet en breed 18 voet, bouwde deze toen het huis den Groenen Boom. In 1607 verkocht ze dit huis aan Joris Jansz Knoop.

[54.](#)

Het Groenewout

Voorhaven (noordzijde)

Aan het begin van de 17e eeuw was het huis 'genaempt het Groenewout', gelegen aan de noordzijde van de Voorhaven naast de Pluym, eigendom van de weduwe van Aert Rasch. In 1635 maakt Steven Stevensz Laeckervelt, rekenmeester in de nieuwe Rekenkamer van Holland, Evert Ernst Ras, zijn broeder van 'halven bedde' tot z'n universeel erfgenaam. Diens weduwe verkocht in 1661 het huis aan Anthony Foppen Diestemburch. In 1672 blijkt het huis bewoond door Grietie Diestemburch, 'lakecoopster'.

[55.](#)

Groeningen

Lange Weistraat (oostzijde)

Dit huis lag aan de oostzijde van de Lange Weistraat en grensde aan de Zevender. In 1643, kort nadat Geert Jansz Keyser het huis 'daer Groeningen uythanght' had gekocht, werd het in het openbaar verkocht voor een bedrag van 1525 gulden. In 1663 verkreeg Aryen Soet het huis in eigendom. Latere vermeldingen van de huisnaam werden niet gevonden.

[56.](#)

De Gulden Bant

Koestraat

De huisnaam de Gulden Hant in de Koestraat werd slechts éénmaal aangetroffen en wel toen Arian Mertenz in 1606 het huis kocht van Ghijsbert Herbertsz Pijl.

[57.](#)

De Gulden Leeuw

Koestraat (westzijde)

Aan de westzijde van de Koestraat, achter de Kerk, op de plaats van het huidige parkeerterrein, lag het huis De Gulden Leeuw. In 1609 was Bartholomeus Cornelisz Fijn eigenaar en tevens bewoner van het huis. Daarna kwam het huis in het bezit van Jan Jansz Bruynen. Het huis had toen een uitgang in de Kerkstraat.

[58.](#)

De Gulden Ploeg

Lopikerstraat no 36 (noordzijde)

Dit huis, gelegen aan de noordzijde van de Lopikerstraat, werd even- als de andere huizen tussen de Doelenstraat en de Varkensmarkt gebouwd in 1592. De huisnaam 'daer de gulde ploegh uythanght' werd slechts eenmaal aangetroffen en wel in 1619 toen Cornelis Andriesz Raemaecker een hypotheek op het huis nam. Hoe lang de huisnaam zich handhaafde is niet bekend. Bij latere transporten werd geen huisnaam genoemd. Aan het einde van de 17e eeuw was Hendrick Jansz, alias Jan Giel, eigenaar van dit huis.

[59.](#)

De Gulden Schenckan

Koestraat (westzijde)

In 1607 kocht Cornelis Adriaensz Cuyper het huis aan de westzijde van de Koestraat, 'daer den gulden Schenckan uythanght' en door hemzelf werd bewoond. In 1612 verkocht hij het huis aan Aryen Jacobsz Smit, die gehuwd was met Anna Willemsdochter. In 1630 verkochten hun erfgenamen, die woonden in 'Cales in Vranckrijck' het huis 'alwaer voor desen de Schenckan uytgehangen heeft' aan Emilt Gijsbertsz. Hieruit blijkt dat het uithangteken toen reeds was verdwenen. Ook bij latere transporten werd geen huisnaam meer vermeld.

[60.](#)

De Gulden Wagen / Rome(n)

Lopikerstraat (noordzijde)

Dit huis was gelegen aan de noordzijde van de Lopikerstraat nabij de Lopikerpoort. Voor zover bekend is dit het enige huis in Schoonhoven waar - tijdelijk - twee uithangtekens gelijktijdig aan de gevel hingen. Toen namelijk Reyer Dircxz Crab in 1609 een hypotheek op het huis nam werd het aangeduid met 'daer Romen ende den Gulden Wagen uthanght'. Tevoren werd het genoemd 'in den wagen' en bij latere transporten werd als huisnaam alleen 'Romen' vermeld. Het huis was toen belast met een jaarlijkse rente van 'vijff schilt toecomende het Collegie van de Romeynen binnen Schoonhoven'. In 1658, toen alleen IJsbrandt Aryensz van Breenen nog in leven was, werd deze rente en de overige bezittingen van het College van de Romeynen overgedragen aan de Regenten van het Weeshuis.

[61.](#)

De Haen

Lopikerstraat no 22 (noordzijde)

Dit huis was gelegen aan de noordzijde van de Lopikerstraat op de oosthoek van de Doelenstraat naast de Blauwe Leeuw. Toen Neeltgen Dircx, weduwe van Cypriaen Cas, het huis in 1617 aan Pieter Adriaens Montanus verkocht, werd als huisnaam 'den Haen' genoemd. Bij latere transporten van dit huis werd geen huisnaam meer vermeld. Het huis werd gebouwd in 1592.

[62.](#)

De Halve Maen

Haven no 47 (oostzijde)

In 1622 verkochten de erfgenamen van Henrick Cornelisz Staeck het huis 'genaempt de Halff Maen' gelegen aan de Oostzijde van de Steenebrugge aan Michiel Michielsz (Block) van beroep schoenmaker, die tevens eigenaar was van het huis 'daer den Bijbel uythanght'. In 1633 verkocht hij de Halve Maen aan Cornelis de Wilt. Deze was gehuwd met Anna van Culenburch en oefende het beroep van goudsmid uit. In 1638 werd Evert van Cappel, die eveneens goudsmid was, eigenaar van het huis. Diens weduwe huwde in 1653 met de uit Dordrecht afkomstige Paulus Paludanus. In 1661 werd het huis door hun erfgenamen verkocht aan Adriaan Block, die het in 1675 verkocht aan Francyntge Thomas Lafontaine, weduwe van Jan Andries van Kempen.

[63.](#)

De Hardebollen

Haven no 68 (westzijde)

In 1614 verkocht Pasguier van Lamsweert de herberg 'daer de Hardebollen uithangen' aan Dirck Jacobsz Zouburch. De verkoper, die was getrouwd met Aeltgen Bartholomeus dr. maakte bij de verkoop de conditie, dat hij in het achterhuis of keuken, genaamd de Cleverweye, mocht blijven wonen en bedong bovendien dat hij vrijelijk over de zolder, die hij tot dan toe gebruikt had om te schilderen, zou mogen beschikken. Op 21 juli 1619 werd Jacob Nauwinks, op verdenking van een verboden predicatie te hebben bezocht van de naar Nieuwpoort uitgeweken Remonstrantse dominee, in de herberg de Harden bol gegijzeld. Deze Nauwinks was aan het eind van de 16e eeuw met z'n gezin uit Antwerpen gekomen en had hier een tapijtmakerij gevestigd. In 1644 werd de herberg de Hardebollen wegens belastingschuld van Dirck Jacobsz Zouburch in het openbaar verkocht. Aan het einde van de 17e eeuw was de chirurgijn mr. Gerrit van den Bosch eigenaar van de Hardebollen.

[64.](#)

Het Hart

Koestraat no 135 (westzijde)

De brouwerij Het Hart lag aan de westzijde van de Koestraat. In 1628 verkocht de toenmalige eigenaar Cornelis Dircxz van 's Heeraertsberge, die gehuwd was met Annetgen Foppen en tevens eigenaar was van de achter de brouwerij aan de Stadswal gelegen wind-korenmolen de zogenaamde Hartemolen, de brouwerij aan Gijsbert Cornelisz Botter. De erfgenamen van mr. Bartholomeus Botter verkochten in 1686 aan Abraham Hartman de brouwerij 'genaemt Het Hart', met huis, schuur, kelder, mouterij, rosmolen, ketels, cuypen, koelbacken, vaetwercken, stellingen, vlooten en verder gereedschap. In de 15e eeuw schijnt er een geestelijke instelling in gevestigd te zijn. Na in de 18e eeuw verschillende eigenaars te hebben gekend kocht de gemeente dit pand in 1827. Het deed toen dienst als koffiehuis en logement onder de naam Het Heerenlogement.

[65.](#)

De Helm

Stadhuisstraat (zuidzijde - hoek Lange Weistraat)

Het huis 'daer den Helm uythanght' was gelegen aan de zuidzijde van de Stadhuisstraat op de hoek van de Lange Weistraat. Rond 1600 was het eigendom van Pieter Cornelisz Cuyper. Na in de loop van de 17e eeuw enige malen van eigenaar te zijn gewisseld werd het aan het eind van de eeuw bewoond door Pieter Jaspersz Schoonhoven.

[66.](#)

't Heylich Cruys

Koestraat no 101 (oostzijde)

Aanvankelijk lag de bidkapel van de Broederschap van het Heilige Kruis buiten de Kruispoort. Op last van keizer Karel V werd deze kapel in 1518, met het oog op de verdediging van de stad, afgebroken. Aan de oostzijde van de Koestraat, op de noordhoek van de Servetstraat, werd toen een nieuwe kapel gebouwd. Het muurwerk en een belangrijk gedeelte van de bekapping zijn nog in het huidige pand Koestraat 101 bewaard gebleven. Aan de zijmuur in de Kruisstraat - vroeger Servetstraat genoemd - zijn nog vaag de sporen van de oude kerkraden te zien. Na de reformatie zal de kapel wel niet meer als zodanig gebruikt zijn, want in 1611 kocht de timmerman Bartholomeus Fijn het pand 'eertijts geweest Cruys Capel' van Marichgen Ariaensdochter, weduwe van Gerryt Jacobsz Houck. In 1695 was Cornelis van Buren samen met z'n zwager Maerten Groenevelt, timmerlieden, eigenaar van 't Heylich Cruys.

[67.](#)

Den Hill

Tol no 5

Het huis 'den Hil' was gelegen aan de Tol ten oosten van 'de Houttuyn'. Aan het begin van de 17e eeuw had Hillegont Jan de Vrye uit Gouda het huis in eigendom. Het werd toen bewoond door Dirck Dircxz Couck, tollenaar. In 1640 ging 'Den Hil' in eigendom over naar Cornelis Dircxz van 's Heeraertsberge. Daarna kwam het huis in het bezit van Gijsbert Botter en later diens erfgenamen.

[68.](#)

Het Hoefijser

Haven no 27 (oostzijde)

In het begin van de 17e eeuw was Jan Egbertsz van der Stael eigenaar van de brouwerij Het Hoefijser, die aan de Oostzijde van de Haven ten zuiden van de Fonteyn lag. In 1617 verkocht hij het huis met brouwerij aan Jan Gerritsz (Koen) van Rietvelt. Bij de verkoop in 1645 aan Adriaen Jansen Brouwer en Fop Willemsz Slingelant, koopman te Rotterdam blijkt er behalve de brouwerij en mouterij ook een rosmolen te zijn. Waarschijnlijk was toen de brouwerij niet meer als zodanig in gebruik maar was het toen reeds een oylslagerij geworden. In 1647 verkopen de erfgenamen van Fop Willemsz Slingelant hun aandeel in het Hoefijser aan Aryen Jansz Brouwer, zodat deze toen de volle eigendom bezat. In 1730 verkochten de erfgenamen van Maria Brouwer, weduwe van Andries van Kempen het huis met oylmolen aan Maria Brouwer Adriaens-dochter en Cornelis Brouwer Bastiaanszoon.

[69.](#)

't Hoff van Holland

Lange Weistraat (oostzijde)

De huisnaam 't Hoff van Holland, gelegen aan de Oostzijde van de Lange Weistraat, werd slechts éénmaal aangetroffen en wel bij de transporten uit 1639 toen Jan Cornelisz Wijstraet het huis aan Henrick Hermansz van Borcheloo verkocht.

[70.](#)

De Hollantsche Thuyn

Dam (oostzijde)

In 1624 verkochten de erfgenamen van Aert Couck en Dievertgen Jans het huis 'genaamd den Hollantsche Thuyn' gelegen ten oosten van de Waag naast het Sint Elisabethsklooster, aan mr. Pieter van Hemert. Bij de koop waren inbegrepen alle huisjes, wooningen, berch en schuyr. In 1641 kocht Thonis Cornelis Uyll het complex. Een jaar later verkocht hij het aan de timmerman Cornelis Claesz (Vosbergen). Het huis deed tevens dienst als herberg, want toen op 9 september 1677. Jacobus Maertensz de Graeff herbergier in de Hollantsche Thuyn was, werd de schout van de buurtschap Naeltwijck bij Sliedrecht, Willem van Asperen, bij een vechtpartij in de herberg gedood. De vader van de overledene kreeg toestemming het lijk naar Sliedrecht over te brengen, maar moest in Schoonhoven 't recht van de Kerck' betalen.

[155.](#)

Het Honthol

Appelstraat (noordzijde)

Van dit huis is alleen bekend dat de bakker Jacob Danielsz dit huisje of camer met de kelder er onder in 1597 kocht van Emmerick Jansz van Bercheyck. Het huisje was gelegen aan de noordzijde van de Appelstraat in het gedeelte tussen de Haven en de Koestraat. Het had een gemeenschappelijke gevel met het naastgelegen huis de Honthoek, die voor gezamenlijke rekening door de beide eigenaren moest worden onderhouden. In de beide akten over het huis wordt het vermeld als 'Chol', wat, gezien het naastgelegen huis de Honthoek gelezen hebben als C = hondert = hont, dus Honthol.

[156.](#)

De Honthouck

Appelstraat (noordzijde), nu Koestraat no 45

Aan de noordzijde van de Appelstraat, in het gedeelte tussen de Haven en de Koestraat, lag het huis genaamd 'de Honthouck'. Eigenaar was Dirck van Losecaet, brouwer in de Vergulde Sterre op de Haven.

[71.](#)

De Houttuyn

Tol no 4

Het huis 'De Houttuyn' aan de Tol was gelegen tussen de huizen Den Hill en Rotterdam. In 1632 verkocht Nicolaes Cornelis Buys te Gouda, die een zwager was van Dirck Jacobsz Souburch, eigenaar van de herberg de Hardebollen op de Haven, aan Martijntge Bastiaensdochter twee huizen naast elkaar 'aan de mond van de Haven'. Het ene huis was de Houttuyn en het andere Rotterdam. In 1649 kocht Bastiaen Aertsz Swart, die gehuwd was met Barbara Dircx het huis 'van ouds genaamd de Houttuyn'. In 1692 had Aletta Verhoef, weduwe van Dirck Swart, die het beroep van wijnkoopster uitoefende de eigendom van het huis. Zij verkocht het toen aan Johanna Cocqius, weduwe van Johan Besemer. In 1696 trad ze opnieuw in het huwelijk, nu met Joost Gerard Schermer, rentmeester van alle gereformeerde Kercken binnen Rotterdam. Zij vestigde zich toen in Rotterdam en verkocht het

huis 'de Houttuyn' aan Willem Roos, die 'met de laatste retourschepen uyt Oostindiën voor Coopman int Patria was gecomen'.

[72.](#)

De Hoywagen

Oude Haven (oostzijde)

Het huis met oliemolen genaamd de Hoywagen lag aan de Oostzijde van de Oude Haven naast het Oude Vrouwenhuis, het vroegere St. Elisabethklooster. Omstreeks 1650 werd als eigenaar genoemd Maretge Aerts, weduwe van Aryen Egbertsz Drost. In 1662 werd de Hoywagen in het openbaar verkocht. Koper werd het Oude Vrouwenhuis. Later kocht David Heepke de Hoywagen met de Regentenkamer van het Vrouwenhuis en vestigde er een brandewijnstokerij in.

[73.](#)

De Hulick

Lopikerstraat (noordzijde)

Henryck Jans Bock, dijkgraaf van de Krimpenerwaard, verkocht in 1604 het huis 'daer den Hulick uythangt' gelegen aan de noordzijde van de Lopikerstraat tussen de Dam en de Babokkenstraat, aan Zeger Jansz. In 1619 werd het huis verkocht aan Abraham Pietersz (van Hillensbergh), die er zijn hoedenmakerij in vestigde en het huis toen de naam gaf van De Vergulde Hoet.

[74.](#)

Het Huys van Nassau

Haven no 6 (westzijde)

Nadat de voormalige brouwerij de Drie Ruyten in 1665 door Florys van Cuyl was verkocht kreeg het huis de naam 'Het Huys van Nassau'. Het was toen een herberg. Zo gebeurde het dat Jacobus Jansz van Hillensbergh, niet geheel nuchter meer, de herberg betrad met het voornemen 'een kanne Breda's bier te drinken' en enige soldaten aantrof die met een 'verkeerbort' om geld speelden. Hij maakte zich daar kwaad over, vernielde het bord en stak het op tafel liggende geld in z'n zak. Nadat de herbergier hem buiten de deur had gewerkt, nam hij daarvoor wraak en stak met z'n mes zo'n twintig ruiten van de herberg kapot. Na het overlijden van Florys van Cuyl kwam 'Het Huys van Nassau' in het bezit van Nicolaes Hoeck, die aan het einde van de 17e eeuw nog de eigenaar was.

[75.](#)

Jerusalems Cruys

Bij de Veerpoort

Het huis met de naam Jerusalems Cruys was gelegen bij de (huidige) Veerpoort. De herkomst van de naam kan worden afgeleid uit de volgende transactie. In 1614 kocht Joncker Jan van Beynhem, die op het huis Appelenborch bij Vianen woonde, van Cornelis Henricxz Schonerwoert dit huis. Ten aanzien van de koopsom van 3000 carolus gulden werd overeen gekomen, dat Van Beynhem deze zou betalen, zodra Cornelis Henricxz Schonerwoert teruggekeerd zou zijn van z'n reis naar 'Jerusalem int Jootsche landt' en een 'goed bescheyt daarvan verthoont sal hebben, gelijk andere die daer geweest zijn'. Toen Joncker Jan van Beynhem het huis in 1622 verkocht bleek het de naam Jerusalems Cruys te dragen. Schonerwoert was toen nog niet terug van z'n reis naar Jerusalem, want de koper, Willem van Dashorst, bailliu en secretaris van de Heerlijkheyt van Gyssen Nieukerck, nam de verplichting over om de 3000 gulden te betalen aan Cornelis Henricxz Kierlith (Schonerwoert) zodra deze terugkeerde van z'n reis naar Jerusalem. Bij de verkoop van het huis in 1632 werd deze verplichting niet meer

genoemd. Niet bekend is of Schonerwoert toen van z'n reis was teruggekomen of dat hij tijdens de reis was overleden.

[76.](#)

Het Kasteel van Boeren

Voorhaven (noordzijde)

Het kasteel van Bueren aan de Voorhaven, gelegen tussen de Cleyne Moriaen en de Vier Heemskinderen, was aan het begin van de 17e eeuw eigendom van Joost Hendricksz van Duyven. In 1641 werd het huis verkocht door Maerten Joosten van Duyven te Dordrecht aan Aert Rochus van Beest. Deze was gehuwd met Heyltje Dircxs de Bruyn. Toen het huis in het midden van de 18e eeuw werd verkocht bleek er ook een kolfbaan te zijn.

[77.](#)

De Keyser

Lopikerstraat (zuidzijde)

Aan de zuidzijde van de Lopikerstraat, tussen de Haven en Korte Weistraat, lag de herberg 'de Keyser'. In 1628 werd Ursula van Cats genoemd als de 'waerdinne inde Keyser'.

[78.](#)

De Lantman

Haven no 48 (westzijde)

Dirck van der Sprongh, apothecaris, kreeg het huis de Lantman als huwelijkscadeau van z'n vader Claes Crijnsz van der Sprongh. Na het overlijden van z'n vader verklaarde hij in 1647 bij notariële acte ten overstaan van Marrichgen Ariens de weduwe van z'n broer Aelbert, Jacob van Velsen de echtgenoot van z'n zuster Jannichgen en z'n zusters Gerrichgen en Geertruyt, dat hij met het verkrijgen van het huis ten volle 'vernoecht voldaan ende betaelt' te zijn en geen verdere aanspraken op de nalatenschap liet gelden. Na zijn overlijden verkocht z'n weduwe Clasina Maire het huis aan Abraham van Straelen, die in 1668 burgemeester was. Deze had het huis in 1672 verhuurd aan de apotheker Adryaen Middelbeecke.

[79.](#)

De Merchtschuytte

Tol no 2

Dit huis lag aan de Tol naast het huis Rotterdam. In 1614 verkochten de erfgenamen van Cornelis Pietersz Kaes het huis 'aen 't gadt van de Haven, daer de Merchtschuytte uythangt' aan Jan Jorisz, marktschipper op Dordrecht. Niet duidelijk is hoe lang deze naam werd gebruikt; bij latere transporten van dit huis werd geen huisnaam meer vermeld.

[80.](#)

De Olyphant

Kerkstraat Noordzijde - hoek Koestraat no 67

Het huis de Olyphant lag aan de noordzijde van de Kerkstraat op de hoek van de Koestraat naast de Groene Mantel. Wanneer de huisnaam voor het eerst werd gebruikt is niet bekend. Eerst toen de eigenaar Pieter Aelbertsz Coen in 1658 een hypotheek op het huis nam werd de naam Olyphant

vermeld. Echter toen het huis in 1723 in het openbaar werd verkocht droeg het de naam 'daar Gouda uythangt'. De eigenaar onderhield dan ook een beurtdienst op Gouda.

[81.](#)

De Olyton

Havenstraat

Het huis 'de Olyton', gelegen in de Havenstraat, werd in 1646 door de erfgenamen van Eefge Joosten verkocht aan Jan Pietersz Borger. Het huis grensde achter aan de olymolen van Jan van Maerlandt. De herkomst van de huisnaam zal hiermede wel verklaard zijn.

[82.](#)

De Ooievaar

Lopikerstraat no 34 (noordzijde)

Dit is een van de weinige huizen, die door de nog steeds aanwezige gevelsteen met de afbeelding van een ooievaar, onder de oorspronkelijke huisnaam bekend is. Evenals de andere huizen aan de noordzijde van de Lopikerstraat, tussen de Doelenstraat en de Varkensmarkt, werd het huis 'genoempt de Oeyvaer' in 1592 gebouwd. De eerste eigenaar was Ghijsbert Cornelis Utenbogaert. Aan het einde van de 17e eeuw was de Ooievaar eigendom van Jan Maartense Coyman.

[83.](#)

Het Oostende

Babokkenstraat - hoek Doelenplein

Het huis met de naam 'Het Oostende' lag aan het einde van de oostzijde van de Babokkenstraat op de hoek van het Doelenplein. In 1671 kwam het in het bezit van Bastiaen Joosten van Wijngaerden.

[84.](#)

De Orangien-boom

Lange Weistraat (westzijde)

Aan de westzijde van de Lange Weistraat lag het huis met de naam 'de Orangien-boom'. Het huis was eigendom van IJsbrant van Breenen. Diens erfgenamen verkochten het in 1675 aan Nicolaas Majoor. Andere transporten, waarbij de huisnaam werd vermeld, werden niet aangetroffen.

[85.](#)

Het Ossenhoofd

Stadhuisstraat (noordzijde - hoek Lange Weistraat)

Dit huis lag aan de noordzijde van de Stadhuisstraat op de hoek van de Lange Wei straat. In 1640 werd Het Ossenhoofd door de weduwe van Floris Cuyt verkocht aan de erfgenamen van Louis Cornelisz Olyphant. Het huis was onder meer belast met een hypotheek van het zakkendragersgilde. De zakkendragers zorgden er voor dat de per schip aangevoerde turf naar de verbruikers werd gedragen of soms gereden. Ze ontvingen hiervoor 5 duyten per turfton. Ze hadden een gildehuisje aan het Gapenburg (Voorhaven). In 1656 verbood de magistraat met het oog op brandgevaar de zakkendragers tijdens hun werk 'toback te drincken' op een boete van 12 stuivers.

[86.](#)

Het Paradijs

Haven no 43 (oostzijde - hoek Stadhuisstraat)

In 1642 was Nicolaes Christoffel Lauson, schrijnwerker, eigenaar van het huis met pothuis genaamd het Paradijs. Het huis lag aan de Oost- zijde van de Steenenbrug op de hoek van de schoenmakersstraat, thans Stadhuisstraat. In 1646 verkocht hij het huis aan Jan Cornelisz de Gilde. In 1700 koopt Francois Smits, mr. chirurgijn, het huis 'van outs genaemt Het Paradijs' van Catharina de Gilde, weduwe van Leendert Vurens.

[87.](#)

De Pellicaen

Haven no 73 (oostzijde)

Burgemeester Ghijsbert Matheusz (van Liesdel) verkoopt in 1616 het huis 'genaemt off daer uythangt de Pellicaen' op de Haven aan Jan Andriesz, laeckencooper. Bij deze verkoop werd een conditie gemaakt over het onderhoud van de voor het huis in het water liggende steiger. Bij de verkoop in 1661 aan Albert Symonsz Swanevelt wordt gesproken van een huis 'met een leencamer daer aen specterende, leen- roerigh of leenbehoorende aende Ed. Huyse off Heerlijkheit van Langerack aende zuitsijde vande Leek ende vordere timmeragie daer aen behoorende.' Bij de verkoop waren inbegrepen de schilderijen in de 'camer op 't buffet'. In 1705 werd Leendert de Bruyn eigenaar van het huis met de leenkamer. Ook in de Koestraat was aan het begin van de 17e eeuw een huis dat de naam 'Pellicaen' droeg.

[88.](#)

De Pellicaen

Koestraat

Behalve de Pellicaen aan de Oostzijde van de Haven blijkt er in de Koestraat ook een huis geweest te zijn dat zo werd genoemd. In 1607 werd namelijk in het openbaar verkocht de verlaten boedel van Jan Anthonisz, laeckencoper, met de huisnaam de Pellicaen. Het huis werd gekocht door de predikant David Aertsz. Latere transporten met deze huisnaam werden (nog) niet aangetroffen, zodat ook de ligging niet kon worden nagegaan.

[89.](#)

De Pluym

Voorhaven (noordzijde)

In 1603 was het huis de Pluym, gelegen aan de Voorhaven tussen de huizen Sint Joris en Het Groenewout, eigendom van Aeltgen Ariaens, weduwe van Coenraad van Waeren. In hetzelfde jaar verkocht zij de Pluym aan Ghijsbert Ghijsbertsz Woel. Het huis werd in 1648 publiek verkocht aan Daniël van Hoorn. In 1659 ruilde deze het huis de Pluym met Frederick van Cisten tegen de Vergulde Engel, dat aan de Oostzijde van de Lange Weistraat op de hoek van de Korte Dijk lag. Er was ook een huis met dezelfde naam in de Havenstraat.

[90.](#)

De Pluym

Havenstraat

Dit huis blijkt in 1680 - evenals de Baers in de Koestraat - reeds afgebroken te zijn. De eigenaar werd toen door de magistraat aangezegd het erf binnen twee of drie maanden weer te betimmeren met een 'bequame huysinge' ingevolge het 91e artikel van de keur. In dit artikel werd namelijk bepaald dat: 'Niemant en mag eenig Huys, ofte Edificie afbreeken, ofte ruymen in praejudicie, ofte agterdeel

van de Rentenieren, Renten daar op heffende, nog ook tot ontcieringe van de Stadt, ende publicque Straaten, dan om het zelve wederom op te maaken, ende te verbeteren.' Ook aan de Voorhaven lag een huis dat de Pluym werd genoemd.

[91.](#)

Het Poortgen

Havenstraat

Het huis genaamd 'het Poortgen' was gelegen in de Havenstraat. In 1607 was dit huis reeds in bouwvallige staat en zal niet lang daarna wel afgebroken zijn, althans latere transporten van het Poortgen werden niet aangetroffen.

[92.](#)

De Posthoorn

Bij de Veerpoort

De Posthoorn moet evenals de overige huizen bij de (huidige) Veer- poort zijn gebouwd aan het begin van de 17e eeuw. In 1604 werd door de Stad aan de weduwe van Cornelis Anthonisz Meppel een aantal percelen grond verkocht. Vóór de verplaatsing van de Veerpoort in 1601 was er geen bebouwing aanwezig. Dit gebied lag toen namelijk nog buiten de stadsmuur. Eerst aan het einde van de 16e eeuw werd bij de aanleg van de nieuwe verdedigingswerken dit gebied binnen de wallen getrokken. In 1618 verkocht de weduwe van Cornelis Anthonisz Meppel de brouwerij en mouterij de Posthoorn, met ketels, cuypen en coelvaten aan Adriaen Claesz Rib. In 1625 werd Arien Gerritsz Sas eigenaar van de brouwerij. Daarna kwam de Posthoorn in het bezit van Symon Bruntsz Nieuwlandt, die eveneens eigenaar was van Het Slickschip.

[93.](#)

Het Postpaert

Stadhuisstraat (noordzijde)

Aan de noordzijde van de Stadhuisstraat, op de westhoek van de Korte Weistraat, lag het huis van Pieter Henrick Huygen, genaamd het Postpaert. In 1628 verkocht diens weduwe het huis aan Geert Jansz Keyser. Deze verkocht het in 1643 aan Wouter Geertsz van Dam en ging zelf wonen in het huis 'daer Groeningen uythanght' aan de oostzijde van de Lange Weistraat. In 1694 was Francois Baert eigenaar van Het Postpaert. Deze verbleef toen in Oost-Indië en het huis werd door z'n vrouw Sara Kallebout verkocht aan Willem van der Sprong.

[94.](#)

De Prins

Voorhaven (zuidzijde)

Het huis de Prins lag aan de Zuidzijde van de Voorhaven. Nadat de erfgenamen van Pieter Gerritsz van Erckel het huis in 1652 aan hun mede-erfgenaam Samuel Sevenhuysen hadden verkocht, werd in 1662 Claes Hendricxz Hoeck eigenaar van de Prins. In 1717 blijkt er ook een herberg met de naam de Prins aan de Oostzij- de van de Dam te bestaan.

[95.](#)

De Prins, eerder Den Admiraal Tromp

Dam (oostzijde)

De herberg de Prins lag aan de Oostzijde van de Dam op de hoek van de Lopikerstraat. Eerder droeg dit huis de naam 'Den Admiraal Tromp'. Toen echter Ary van Veen het huis in 1717 had gekocht werd de huisnaam veranderd in De Prins. In het huis was toen een herberg gevestigd. Ook aan de Voorhaven lag een huis dat de Prins werd genoemd.

[96.](#)

De Ram

Haven no 7 (oostzijde)

Aan het begin van de 17e eeuw was Dirck Willemsz de Jager, die van beroep bakker was, eigenaar van het huis 'genoempt de Ram'. In 1612 verkocht hij het aan Claes Baerntsz Cats. Daarna kwam het huis in het bezit van Joris Cornelisz Evertsz die eveneens bakker was. In 1661 kwam het huis in het bezit van Floris Buys. Aan het einde van de 17e eeuw was het eigendom van Andries van Kempen. De gevelsteen van dit huis met de afbeelding van een ram zit thans in de achtergevel van het huis Haven Oostzijde no 7.

[97.](#)

De Roode Leeuw

Carmelietenstraat (zuidzijde)

De herberg de Roode Leeuw lag aan de zuidzijde van de Carmelietenstraat op de hoek van het Klooster. Tijdens de oorlog tegen Frankrijk in 1672 werd de Roode Leeuw bewoond door Pieter Gerritsz Melle, die tevens kleermaker was. Hij beklagde zich toen bij de Magistraat over een paar sergeanten, die bij hem ingekwartierd waren. Deze hadden 'hun water gemaakt' tegen de keukendeur, zodat het tot de haard liep; soms hielden ze de toegangsdeur tot het erf wel 3 uur gesloten zodat hij en z'n volk 'niet op de secrete comen conde'. Toen hij er wat van gezegd had kreeg hij als antwoord dat zij de baas in huis waren en ze dreigden hem zelfs 'soo veel slagen met de hellebaerd te geven als hij haeren op z'n hoofd had'.

[98.](#)

De Roos

Lange Weistraat (oostzijde)

Dit huis was gelegen aan de oostzijde van de Lange Weistraat en strekte achter tot de Zevender. In 1613 verkreeg mr. Gillis Jansz van 's Heerenberge het huis 'daerde roose uythangt' in eigendom. Aan het einde van de 17e eeuw was het huis 'van ouds genaamd de Roos' eigendom van de erfgenamen van Dirck Jansz Sloot.

[99.](#)

Rosegaerden

Haven no 55 (oostzijde)

Het huis Rosegaerden aan de Oostzijde van de Haven was eigendom van Laurens Adriaensz de Lange, die tot 1613 bijna onafgebroken één der twee burgemeestersplaatsen van Schoonhoven vervulde. Bij de verkoop van het huis in 1617 is hij echter in den Haag woonachtig. In 1621 werd Adriaen Vos, bekend van z'n weddenschap met Pieter Cool over de reis naar Jerusalem die ze in 1631 in de herberg Antwerpen afsloten, eigenaar van de Rosegaerden. In 1636 verkocht hij het huis aan de erfgenamen van genoemde Pieter Cool. In 1638 kocht hij het huis weer terug van de erfgenamen van Margarita van de Stael, weduwe van Dirck van Vryens. Tot deze erfgenamen behoorden mr. Adriaan Cool, mr. Lenart Cats, raet in de Rade van Vlaenderen, mr. Fredrick Rijcxen, Casteleyn van de stad Purmerend, als vader van de kinderen van Catharina van Muylwijck, alsmede Geerard Hopcooper, secretaris van

Gouda. Na nog verschillende malen van eigenaar te zijn gewisseld kocht Theophilus de Mars het huis in 1667. Deze Theophilus de Mars was afkomstig uit Rotterdam en huwde in 1664 met Sophia van der Sprongh. In 1680 werd hij benoemd tot deken van het goud- en zilversmidsgilde in de plaats van Gaston DulaVay. Aan het einde van de 17e eeuw was het huis nog zijn eigendom.

[100.](#)

Rotterdam

Tol no 3

Het huis 'daer Rotterdam uthanght' lag aan de Tol tussen de huizen 'de Houttuyn' en de Mercktschuyte'. Het ontleende haar naam aan de 'Rotterdamsche Veerschuit', die daar haar ligplaats had. In 1632 kocht Martijntge Bastiaensdochter dit huis gelijktijdig met 'de Houttuyn'. In 1653 toen de marktschipper op Rotterdam, Jacob Cornelisz Woel, het huis kocht blijkt de huisnaam inmiddels te zijn veranderd in 'de Toelast'.

[101.](#)

De Sack

Havenstraat (oostzijde)

Dit huis, gelegen aan de oostzijde van de Havenstraat, was aan het begin van de 17e eeuw eigendom van Jan Sas. Diens erfgenamen verkochten 'de Sack' in 1631 aan Bastiaen Janszen Schim. In 1674 werd de bakker Hermen van Kampen eigenaar van het huis 'van ouds genaemt de Sack'.

[102.](#)

De Salm

Haven (oostzijde)

Het huis 'uitsteekende de Salm' heeft aan de Oostzijde van de Haven gestaan, ten zuiden van het pand Haven 2, het huidige 'Zilverhuis'. In 1603 was Cornelis Anthonisz Soos, die eveneens de korenmolen op het Oostbolwerk bezat, eigenaar van de herberg 'de Salm'. In 1643 was het huis kennelijk in zeer vervallen staat, want toen besloot de Magistraat het voor afbraak aan te kopen, waardoor de straat een fraaier aanzien zou verkrijgen. Eigenaar was toen Catharina Claes van Cats, weduwe van Fop Crijnsz van der Sprong. In 1648 werd het huis inderdaad afgebroken. In het kohierboek van de verpondingen over dat jaar werd de opbrengst van de 'afgebrocken huysinge de Salm' verantwoord. Ook op de bekende stadsplattegrond van Blaeu, die uit hetzelfde jaar dateert, komt het huis niet meer voor. De visafslag bleef echter op deze plaats gehandhaafd. Zo werd op 8 maart 1653 de grootste zalm, die ooit in Schoonhoven op de zalmvisserij den Tempel is gevangen, afgeslagen. Deze zalm woog 66 1/2 pond en werd gekocht door Steven Pietersz Groenevelt, die er het lieve sommetje van 30 gulden en 18 stuivers voor betaalde.

[103.](#)

De Samaritaen

Koestraat (westzijde)

Aan het einde van de 17e eeuw was het huis 'genaemt de Samaritaen' aan de westzijde van de Koestraat, eigendom van de kinderen van Adriaen van der Hoeck, vlaskoper te Nieuwpoort. Het huis werd toen bewoond door Christoffel Lauson. In 1710 werd het huis verkocht aan Johannes Weyts.

[104.](#)

De Schaepherder

Lopikerstraat no 16

Aan de noordzijde van de Lopikerstraat, op de oosthoek van de Babokkenstraat, lag het huis genaamd 'den Schaepherder'. Hoelang deze huisnaam in gebruik is geweest is niet bekend. Slechts éénmaal, bij een transport in 1677, werd de huisnaam vermeld, toen namelijk Gerrit Roeloffsz de Hoop dit huis aan de meester- timmerman Aryen Andriesz Alblas verkocht. Aan het einde van de 17e eeuw was het huis eigendom van Pieter Robbertsz Vroom.

105.

De Schaer

Kerkstraat no 7 (noordzijde)

Dit huis lag aan de noordzijde van de Kerkstraat tegenover de Grote Kerk. Eerst aan het einde van de 17e eeuw, toen de erfgenaam van de oud-burgemeester Joris Pietersz Coopman het huis aan Nicolaes Jeansz Overmeer verkochten werd als huisnaam de Schaer vermeld.

106.

Het Schilt van Franckrijk

Lange Weistraat (westzijde)

Het huis met de naam 'het Schilt van Franckrijk' lag aan de westzijde van de Lange Weistraat. Het huis was eigendom van de baljuw Hugo Blom vliet, die zelf in het Gouden Hooft woonde. Hij verkocht 'het Schilt van Franckrijk' in 1648 aan Anthony Repelaer. Wellicht is de huisnaam nadien vervallen, want latere transporten met vermelding van de huisnaam werden niet aangetroffen.

107.

Schotlant

Varkensmarkt

Aan de oostzijde van de Varkensmarkt lag het huis genaamd Schotlant. In 1627 was het eigendom van Leendert Claesz, bezemmaker. Hij kocht het huis van de timmerman Claes Cornelisz Everts. Het huis werd aan de achterzijde begrensd door de Zevender.

108.

De Seven Starre

Koestraat no 110 (westzijde)

Aan de Westzijde van de Koestraat ten zuiden van de Fortuyn lag 'het huis genaemt de Sevenstarre'. In 1622 was Annetgen Aerts, weduwe van Joost Jansz, eigenaar van dit huis. In 1638 werd het gekocht door Aefge Stevens. Deze huwde later met Pieter Cornelisz Groenevelt. In 1715 werd Cornelis Hoogwerf, 'commis van 's lands magasin binnen dese Stede' eigenaar van 'de Seven Starre'.

109.

Sint Chrispijn

Dam - Kerkstraat no 1)

Het huis Sint Chrispijn lag op de hoek van de Kerkstraat en de West- zijde van de Dam. Op de prent van de Grote Kerk uit 1733 is het huis rechts Sint Chrispijn. Het huis links is de Eenhoorn. In 1615 was Claes Jacobsz Houck, schoenmaker, eigenaar van het huis. Hij nam toen een hypotheek van 500 gulden bij Laurens Adriaensz de Lange, oud-burgemeester van Schoonhoven. Na het overlijden van

Claes Jacobsz Houck, werd Thonis Dircxz Hola, die met diens dochter Trijntge was getrouwd, eigenaar van Sint Chrispijn. In 1700 werd Jan Symonsz Weyts eigenaar van het huis. De rentebrief van 500 gulden bleef tot 1694 in het bezit van de nabestaanden van Laurens Adriaensz de Lange. Toen werd deze door mr. Adriaen Vroesen, oud-burgemeester van Rotterdam, als gemachtigde van de erfgenamen, waaronder Geertruyt Vroesen, verkocht aan Marinus Coopman. Ook het schoenmakersgilde in Schoonhoven (1496) droeg de naam Sint Chrispijn.

[110.](#)

Sint Joris

Voorhaven (noordzijde)

Het huis Sint Joris lag aan de noordzijde van de Voorhaven tussen de huizen de Vergulde Clock en de Pluym. In 1606 verkocht Jan Dirck Taets het huis 'daer Sint Jorys uithanght' aan Henrick Jansz Bock, dijkgraaf van de Krimpenerwaard. Dit huis in de Lopikerstraat, naast het postkantoor, dateert uit 1571. Tot dusver werd hiervan geen huisnaam gevonden. Na diens overlijden verkochten zijn weduwe Jannichgen Jansdochter en Joost Vass, die mede-erfgenaam was, het huis aan Henrick Jansz Cortlant. Diens weduwe was in 1630 wegens 'beschadigde borgtocht' genoodzaakt het huis aan haar schoonzoon Cornelis Dircxz Cleyn te verkopen. De inboedel, waaronder veel koperen en tinnen gebruiksvoorwerpen werd door de 'uytdraechsters Lysbeth Jacobsdochter en Dirckgen Barentsdochter' getaxeerd op ruim 130 gulden. In 1671 kocht Hendrick Hermansz van Vlissingen het huis. Hij verhuurde het toen aan de zilversmid Christiaan van Hoorn.

[111.](#)

Sint Joseph

Lange Weistraat (oostzijde)

Het huis 'daer de Joseph utstaet' was gelegen aan de oostzijde van de Lange Weistraat. In 1610 was Pieter Symonsz eigenaar van het huis. Het achter het huis liggende erf over de Zevender had hij reeds in 1608 in eigendom verkregen. Deze Pieter Symonsz was van beroep timmerman en uit dien hoofde lid van het timmermansgilde. Dit gilde droeg eveneens de naam van de beschermheilige Sint Joseph. Onder het gilde vielen, behalve de timmerlieden, ook de wielmakers, schrijnwerkers en de stoeldraaiers. Een timmermansgezel verkreeg na het afleggen van de gildeprouf het recht zich meester-timmerman te noemen en zelfstandig het vak uit te oefenen. Aan de vakbekwaamheid werden hoge eisen gesteld. Om het predicaat 'meester' te verkrijgen moest een timmerman onder toezicht van de oud-hoofdman van het gilde een proefstuk maken, dat bestond uit 'een gekruyseert cruyskosijn met een venster, dat in de twee onderste gaten van 't selve cosijn om ende omkeerende wel sal moeten passen' en een wenteltrap op een door de hoofdmans van het gilde aangewezen plaats.

[112.](#)

Sint Lucas

Tol no 10

Het huis St. Lucas was gelegen aan de Tol naast het Gouden Hoofd. Het huis had een uitgang in de Veerstraat. Cornelis Henricksz van Blocklant kocht het huis in 1607. Het was toen belast met een jaarlijkse rente van 50 stuyvers ten gunste van het Sint Agnyten-convent. Daarna werd Bartholomeus Geertsz de Bruyn eigenaar van Sint Lucas. Deze had van de stad de visafslag gepacht. In 1651 had hij een achterstand in de betaling van de pacht van 900 gulden en stelde z'n huis tot zekerheid. In hetzelfde jaar werd het huis verkocht aan Gerrit Jansz van de Swalue uit Maeslantsluys. Aan het einde van de 17^e eeuw was het huis Sint Lucas eigendom van burgemeester Hugo van Arkel, die ook het naastgelegen huis Het Gouden Hoofd in eigendom had.

[113.](#)

Sint Pieter

Korte Dijk - hoek Veerstraat

Het huis met de naam Sint Pieter, gelegen op de hoek van de Korte Dijk en de Veerstraat, werd aan het begin van de 17e eeuw de Drye Teylingen genoemd. Toen Pieter Willemsz Treur uit Nieuwpoort in 1660 het huis kocht werd als huisnaam Sint Pieter vermeld. Toen later Jan de Koning het huis kocht blijkt Pieter Willemsz Treur naar Amsterdam te zijn verhuisd.

[114.](#)

De Sleutelen

Haven no 61 (oostzijde)

In 1604 kocht Engbert Ariaenz Drost, brouwer, van de erfgenamen van Joost van Hoeff Govertsz het huis aan de Oostzijde van de Haven, waarin van Hoeff tot z'n overlijden gewoond had. Een huisnaam werd toen niet genoemd. Echter bij een transport van het naastgelegen huis de Bijbel, blijkt dat in het belendende perceel de brouwerij van 'de Slutel' van Egbert Aryensz Drost was gevestigd. Bij de verkoop in 1642 aan Dirck Jansz Verwey wordt gesproken van een huis met olymolen. Al in 1643 verwisselde het pand met olymolen opnieuw van eigenaar. De koper was mr. Cornelis van Nes, advocaat bij den Hove van Holland, die in 1670 en 1671 baljuw van Schoonhoven ende den Lande van Bloys was. In 1705 verkochten zijn erfgenamen, Margarita van Nesch, gesegt Muylwijk, en Christina van der Hoven, het huis aan Pieter en Ariaantje van der Sprong.

[115.](#)

Het Slickschip

Bij de Veerpoort

Evenals een aantal andere huizen bij de Veerpoort werd het Slick- schip aan het begin van de 17e eeuw gebouwd door de weduwe van Cornelis Anthonisz Meppel. Het huis stond met de voorkant aan de Scheepmakershaven en grensde achter aan de Stadwal. In 1621 verkocht ze het huis aan Adriaen Claesz Rib. In 1637 werd Symon Bruntsz Nieuwlandt, die ook eigenaar was van de Posthoorn, eigenaar van het Slickschip. In 1674 kocht de herbergier Francois Bortwesel het Slickschip. Deze Francois Bortwesel was tevens postmeester. Na diens overlijden in 1684 werd Theodorus Hoola met het postmeesterschap 'vereert'.

[116.](#)

Den Soeten Inval

Koestraat (westzijde)

Op de zuid-westhoek van de Kerkstraat met de westzijde van de Koestraat, waar thans een parkeerterrein is, stond vroeger het huis 'Den Soeten Inval'. In 1624 verkocht Dirckge van Hillensberch 'Den Soeten Inval' aan Bastiaen Reyersz. Diens weduwe liet in 1627 door Aert Cornelis van Wijckersloot, brouwer te Utrecht, het huis verkopen aan Willem Maertensz Clomp. In 1665 werd Cornelis Roelofsz Trouwert eigenaar van 'Den Soeten Inval'. In 1682 kocht Pieter van Erckel, die gehuwd was met Clara Trouwert het huis.

[117.](#)

De Spreeckende Esel

Haven no 82 (westzijde)

In de voorgevel van dit - thans nog bestaande - pand bevindt zich een gevelsteen met het jaartal 1608. Aangenomen wordt dat in dat jaar een verbouwing werd uitgevoerd waarbij deze voorgevel - echter thans in verminkte staat - tot stand kwam. Deskundigen hebben aan de spanten kunnen vaststellen dat het pand toen waarschijnlijk werd verhoogd met een tweede verdieping. Mogelijk dateren deze spanten reeds uit de eerste helft van de 15e eeuw. In 1621 werd de Spreekende Esel bewoond door Jacob van Maerlant, laeckencoper. De oorsprong van de huisnaam is niet bekend.

[118.](#)

De Spijcker

Koestraat (oostzijde)

In 1596 was het huis 'De Spijcker' aan de oostzijde van de Koestraat eigendom van Johan van Wijnbergen en Gijsbert Herbertsz Pijl. In 1642 kocht Joris Nauwincx dit huis. Deze Joris Nauwincx was een zoon van Jacques Nauwincx, die zich aan het eind van de 16e eeuw met z'n gezin uit Antwerpen in Schoonhoven vestigde en buiten de oude Veerpoort, met steun van de Schoonhovense Magistraat, een gobelin-industrie begon. Het bedrijf bestaande uit een huis met erf, een winkel en werckhuys aan de Scheepmakershaven, werd in 1615 na het overlijden van Jacques Nauwincx door diens weduwe Anna van der Meulen, overgedaan aan haar drie zoons Joris, Jacques en Anthonus. Joris Nauwincx trouwde in 1619 op 34-jarige leeftijd in Amsterdam met Constantina van Hoven. Hij vestigde zich daar in de Kalverstraat en oefende het beroep van tapiicier (tapijtwever) uit. Nadat zijn vrouw was overleden trad hij in 1633 opnieuw in het huwelijk met Marijcke van Wijnbergen uit Schoonhoven, afkomstig uit het geslacht van Jonker Jan van Wijnbergen. Hij was toen ook eigenaar van een tapijtmakerij in Schoonhoven (gevestigd in de Spijcker?) waar hij 12 knechts aan het werk had. Ter gelegenheid van het bezoek van de Koningin van Engeland leverde hij in 1642 voor een bedrag van ruim 2374 gulden aan tapijten en bekledingen aan de Stad Amsterdam.

[119.](#)

De Toelast

Tol no 3

Dit huis, gelegen aan de Tol, droeg eerder de naam Rotterdam. In 1653 kocht Jacob Cornelisz Woel, marktschipper op Rotterdam, dit huis. Als huisnaam werd toen vermeld 'eertijts Rotterdam, nu den Toelast'. In 1661 blijkt het huis te worden bewoond door Hendrick van Swol. Aan het einde van de 17e eeuw is Pieter de Graef eigenaar van de Toelast.

[120.](#)

De Toren van Babiloyn

Haven no 37 (oostzijde)

Het huis 'daer de toorn van Babiloyn uythanght' ook wel genoemd 'de Babaloenschen Toorn' was gelegen aan de Oostzijde van de Haven aan de Steenenbrug. Het maakte later deel uit van de Gemeentesecretarie. Aan het begin van de 17e eeuw, toen Guiliaume van den Berch eigenaar was, werd de huisnaam nog gebruikt. Zo ook in 1609 toen het huis werd verkocht aan Sebastiaen Borgers. Bij latere transporten werd geen huisnaam meer vermeld. In 1661 kocht Gaston DuLaVay het huis. Deze was van beroep zilversmid en had - naar mag worden aangenomen - z'n opleiding genoten bij Jan Willemsz van Schalckwijck, die in de Drie Schoppen aan de Westzijde van de Haven woonde en daar ook z'n bedrijf had gevestigd. In 1660 was Gaston DuLaVay in het huwelijk getreden met Martijntje Vervoorn. In 1668 werd hij tot schepen gekozen en tot 1679 maakte hij enige malen deel uit van de magistraat.

[121.](#)

De Trasmolen

Haven (westzijde)

Het huis met olymolen genaamd de Trasmolen lag aan de westzijde van de Haven naast het huis de Drie Schoppen. In 1640 kocht Cornelis Jansz Foppen van Groenevelt dit huis, waarin hij het beroep van 'seepsieder' uitoefende. In 1647 werd het huis met zeepziederij verkocht aan Lambert Leendersz van Vueren. Ruim een eeuw later was het huis nog in het bezit van de familie van Vueren of Vuurens.

[122.](#)

Troye

Kerkstraat

Het huis 'genaemt oft daer uythanght Troye' was gelegen in het deel van de Kerkstraat tussen de Koestraat en de Havenstraat. Nadat Cornelis Roelofsz Trouwert, de eigenaar van Troye, in 1679 in het Oude Manhuis was overleden, werd het huis verkocht aan Niesgen Aryen Buyrman. Deze verkocht het huis in 1689 aan Pouwles Thijsz de Bruyn.

[123.](#)

Utrecht

Lopikerstraat no 40

De herberg 'daer Utrecht uithanght' lag aan de Noordzijde van de Lopikerstraat op de hoek van de Varkensmarkt westzijde. Het huis werd in 1592 gebouwd door de timmerman Schalck Claesz. De eerste eigenaar was Huych Jansz, die het ook de naam Utrecht heeft gegeven.

[124.](#)

De Vergulde Clock

Haven Westzijde no 2 (hoek Voorhaven)

De Vergulde Clock was gelegen aan de Westzijde van de Haven op de hoek van de Voorhaven. Het huis had zowel op de Haven als op de Voorhaven een pothuis. In 1887 besloot de gemeenteraad tegen een schadevergoeding van 150 gulden deze pothuizen te doen afbreken, teneinde de passage over de stoepen te verbeteren. In 1622 werd het huis door de toenmalige eigenaar Helmich Geeritsz de Bruyn verkocht aan z'n zwager Claes Joosten. In 1639 werd het huys 'daer de clock uythanght' gekocht door Henrick Aryen Boele. In 1675 had diens weduwe het huis verhuurd, want de magistraat besluit dan de eigenaar van de Vergulde Clock of 'desselffs huerder' opnieuw aan te zeggen de kade voor het huis ten spoedigste te laten herstellen en daaraan binnen vier dagen te beginnen, anders zou de reparatie op kosten van de eigenaar door de stad worden uitgevoerd. Aan het einde van de 17e eeuw was Willem Jaspersz van Helmont eigenaar van de Vergulde Clock.

[125.](#)

Het Vergulde Cruys

Koestraat no 60 (westzijde - noordhoek Appelstraat)

Behalve het 'Heylich Cruys' aan de oostzijde van de Koestraat was er ook een huis genaamd Het Vergulde Cruys, dat aan de westzijde van de Koestraat op de noordhoek van het Appelstraatje lag. In 1625 werd het door Pieter Bastiaens Kievit verkocht aan Cornelis Gijsbertsz. Aan het einde van de 17e eeuw was Het Vergulde Cruys eigendom van Hendrik van der Plaet.

[126.](#)

De Vergulde D

Lopikerstraat (zuidzijde)

Dit huis was gelegen aan de zuidzijde van de Lopikerstraat in het gedeelte tussen de Korte- en Lange Weistraat. In 1606 kocht Claes Fransz, bezemmaker, dit huis van de erfgenamen van Aert Jansz. In 1611 werd Dirck Gijsbertsz van Gent, die smid van beroep was, eigenaar van het huis. Eerst toen diens zoon Gijsbert Dircxz van Gent in 1645 het huis in eigendom verkreeg werd het aangeduid als 'daer de vergulde D uythanght'. Ook bij latere transporten werd de huisnaam niet meer genoemd. In 1743 kocht Gerrit Beek het huis van de erfgenamen van Dominicus van Buren. Het huis bleef in het bezit van de familie Beek tot het in 1935 wegens bouwvallige staat werd afgebroken. Nadien bleef de grond onbebouwd liggen.

[127.](#)

De Vergulde Engel

Korte Dijk (noordzijde - hoek Lange Weistraat)

Behalve het huis De Engel naast het Stadhuis was er ook een herberg met de naam de Vergulde Engel. De herberg 'daer den Vergulde Engel' uithing was gelegen aan de noordzijde van de Korte Dijk op de hoek van de Lange Weistraat. Aan het begin van de 17e eeuw was Meus Tonisz eigenaar van de herberg. In 1659 ruilde de toenmalige eigenaar Frederick van Cisten de Vergulde Engel met Daniël van Hoorn tegen diens huis de Pluym aan de Voorhaven. Aan het einde van de 17e eeuw was Christiaan van Hoorn eigenaar van de Vergulde Engel.

[128.](#)

De Vergulde Graeff

Lopikerstraat no 30 (noordzijde)

Dit huis gelegen aan de noordzijde van de Lopikerstraat, tussen de Doelenstraat en Varkensmarkt, werd evenals de belendende huizen gebouwd in 1592. In 1629 nam Aryen Jansz Groenevelt, die smid van beroep was, het huis 'genaemt de Vergulde Graeff' over van z'n moeder Merrichgen Ersten. Niet duidelijk is of de huisnaam nadien in onbruik is geraakt; althans werd bij de volgende transporten van dit huis geen huisnaam meer genoemd.

[129.](#)

De Vergulde Hoet

Lopikerstraat no 62 (noordzijde)

Dit huis werd in 1592 gebouwd door Jan Adriaensz Verweerd. Het was gelegen aan de noordzijde van de Lopikerstraat tussen de Doelenstraat en de Varkensmarkt. Het huis heeft de naam De Vergulde Roet niet lang gedragen. Waarschijnlijk is de huisnaam afkomstig van Sebastiaen Jansz, die hoedenmaker van beroep was. Hij verkocht het huis met de hoedenmakerij in 1605 aan Abraham Pietersz (van Hillensbergh). Toen deze in 1619 het huis 'den Hulick' eveneens gelegen aan de noordzijde van de Lopikerstraat kocht en z'n zaak daarheen verplaatste nam hij de huisnaam mee.

[130.](#)

De Vergulde Hoet

Lopikerstraat (noordzijde)

Dit huis met de naam De Vergulde Roet was gelegen aan de Noordzijde van de Lopikerstraat tussen de Dam en de Babokkenstraat. Tot 1619 droeg het de naam 'de Hulick'. Toen echter Abraham Pietersz (van Hillensbergh) er zich in dat jaar met z'n hoedenmakerij in vestigde gaf hij het de naam de Vergulde Roet. Deze huisnaam was afkomstig van het door hem verkochte huis, dat ook in de Lopikerstraat (no 26) was gelegen.

[131.](#)

De Vergulde Kist

Lange Weistraat (oostzijde)

In 1623 kocht Jan Gerritsz van Rietvelt het huis de 'Vergulde Kist' gelegen aan de Oostzijde van de Lange Weistraat. Hij verkocht het in 1633 aan Oopge Claesdochter, die gehuwd was met Christoffel Lawson. Aan het einde van de 17e eeuw kocht Hendrik de Voo, de jonge, het huis 'van outs genaemt De Vergulde Kist'.

[132.](#)

De Vergulde Passer

Koestraat (oostzijde)

In 1614 verkocht Jan Adriaensz van Meerlant het huis 'daer de Vergulde Passer uythanght' aan Pieter Pietersz linneweaver. In 1640 kocht Jan Willemsz van Schalckwijck, zilversmid, het huis 'de Vergulde Passer' gelegen aan de oostzijde van de Koestraat, Nadat hij in 1643 'de Drie Schoppen' aan de westzijde van de Haven had gekocht en zich daar vestigde verkocht hij 'de Vergulde Passer' aan David Gillisz de Coninck, cruysbeeltwercker.

[133.](#)

De Vergulde Pauw

Bij de Veerpoort

Toen Joost Baernt, Zwitser, het huis Erasmus, gelegen bij de Veerpoort van de weduwe van Cornelis Anthonisz Meppel had gekocht bleek deze huisnaam te zijn vervangen door 'de Vergulde Pauw'. In 1653 liet de toenmalige eigenaar Aert Pinsen van der A, het huis door de timmerman Jacob Speyert, die zelf in de Drie Coninghen in de Lopikerstraat woonde, verbouwen tot herberg. Bij de verkoop in 1688 werd ook de inboedel van de herberg bestaande uit huisraad, linnen, koperen en tinnen gebruiksvoorwerpen, schilderijen, kasten, kisten, tafels, stoelen en banken, turf en hout, wijn en bier verkocht aismede 4 paarden, twee speelwagens, een arreslee e.d. Aan het einde van de 17e eeuw was Willem Lourens de Jong eigenaar van de Vergulde Pauw.

[134.](#)

Het Vergulde Schepel

Koestraat (oostzijde)

Het huis 'genaemt 't vyrgulde Schepel' werd in 1623 door de stads- secretaris Daniël van Straelen gekocht van de erfgenamen Pijll. Het huis lag aan de Oostzijde van de Koestraat, ter hoogte van de Steenenbrug. In 1651 werd Coenraad de Wilt eigenaar.

[135.](#)

Het Vergulde Spinnewiel

Haven no 64 (westzijde)

Nadat de brouwerij de Vergulde Sterre in 1614 was verkocht bleek het huis in 1637 de naam van Het Vergulde Spinnewiel te voeren. Reyer Cornelisz van Cappel verkocht toen het huis aan Cornelis Maertensz de Graeff. Tot het einde van de 17e eeuw bleef het huis in het bezit van het geslacht de Graeff. Daarna werd Matheus Karsbergen eigenaar van het huis, erf en nieuwe grutmolen met toebehoren. Het huis had een uitgang in de Appelstraat tussen twee andere huizen door.

[136.](#)

De Vergulde Sterre

Haven no 64 (westzijde)

Dit pand was aanvankelijk een brouwerij. In 1614 verkochten de erfgenamen van Dirck van Losecaet, ontvanger van de convoyen en de licentie, het huis van de Vergulde Sterre aan Cornelis Pietersz Wielmaker. De achtergelegen mouterij en stalling werd afzonderlijk verkocht aan Jan Adriaensz van Meerlandt. Toen het huis in 1637 opnieuw werd verkocht aan Reyer Cornelisz van Cappel werd als huisnaam vermeld Het Vergulde Spinnewiel. Bij de verkoop in 1700 was deze naam reeds weer verdwenen. Wel werd er toen melding van gemaakt dat er zich een nieuwe grutmolen in bevond.

[137.](#)

De Vergulde Stoel

Koestraat no 58 (westhoek Appelstraat)

Het huis 'daer de Vergulde Stoel uythanght' lag aan de westzijde van de Koestraat op de zuidhoek van de Appelstraat. De benaming van dit huis is duidelijk. De eigenaar was Lieven Jacobsz, die het beroep van stoeldrayer, uitoefende. In 1638 kocht Claes Dircxz van der Vlist het huis. Later was Hendrik Haalbos, mr. kleermaker, eigenaar van het huis van ouds genaamd de Vergulde Stoel.

[138.](#)

De Vergulde Swaen

Lopikerstraat no 37 (zuidzijde)

Het huis aan de zuidzijde van de Lopikerstraat op de oosthoek van de Lange Weistraat werd de Vergulde Swaen genoemd. In 1618 was de Vergulde Swaen, evenals het ten zuiden er van in de Lange Weistraat gelegen huis dat de Witte Swaen werd genoemd, eigendom van Pieter Arien Goossensz. In 1653 kocht Nicolaes Evertsz de Vergulde Swaen ook wel genoemd de Grote Swaen, ter onderscheiding van de Witte- of Kleyne Swaen. Behalve deze twee huizen met de naam Zwaan, stond aan de noordzijde van de Lopikerstraat bij de Lopikerpoort aanvankelijk nog een herberg, die de Witte Swaen werd genoemd. De Vergulde Swaen is thans eigendom van de vereniging Hendrick de Keyser en kreeg na de restauratie de naam mee van de Vestaalse Maagd.

[139.](#)

Het Vergulde Vlies

Haven no 33 (oostzijde)

De herberg 'Het Vergulde Vlies' speelde in 1622, toen Jan Jacobsz van Stryen eigenaar was, een rol in de strijd die in Schoonhoven tussen de Remonstranten en de contra-Remonstranten werd gevoerd. Op de Fransche School van Tanneken Nauwincks had een leerlinge 'in haar schoolbort een pasquil (spotschrift)' tegen de contra-Remonstranten dat in Gouda aan de Kerk was geplakt. Medeleerlingen vertelden dit hun ouders met als gevolg dat er aangifte van werd gedaan bij de baljuw Rutger Huygens (Blomvliet). De baljuw, vergezeld van enige schepenen en dienaren van de justitie, hielden een huiszoeking in de school van Tanneken Nauwincks en vonden daar het pasquil. Zij werd daarop door de Stadsbode naar het Stadhuis gebracht, waar ze tot de avond gevangen gehouden werd.

Daarna werd ze naar de herberg 't Vlies overgebracht waar ze onder bewaking van de Stadsbode 24 dagen lang vastgehouden werd. In 1651 kocht Pieter van Asperen 'Het Vergulde Vlies'. Een latere benaming is 'Het Wapen van Schoonhoven'.

[140.](#)

De Vergulde Vijsel

Dam no 2 (westzijde)

De herberg 'genaemt off daer uythanght de Vergulde Vijsel' lag aan de Westzijde van de Dam, naast het hoekhuis Sint Chrispijn. Aan het begin van de 17e eeuw was de herberg eigendom van Aefgen Everts, weduwe van Aelbert Jansz in de Vijsel. In 1640 werd blijkens de Rekening van de Kerkmeesters aan Jan Aelbertsen in de Vijsel ruim 5 gulden betaald, voor het bier dat de schoonmaaksters daar gehaald hadden tijdens de jaarlijkse schoonmaakbeurt van de Kerk. In 1664 werd Claes Jansz Hillensbergh eigenaar van de Vergulde Vijsel. Aan het einde van de 17e eeuw was de herberg nog eigendom van de familie Hillensbergh.

[141.](#)

De Vergulde Wan

Haven no 72 (westzijde)

Gerrit van Brouckhoven verkocht in 1617 het huis genaamd 'De Vergulde Wan', dat hij in 1604 van de erfgenamen van Cornelis Gerytsz den Hoet had gekocht, aan Jacob Joostensz, oylslager. Het huis was toen onder meer belast met een hypotheek van het St. Pieters gilde, ook wel de Oude Vissers genaamd. Aan het eind van de 17e eeuw was het huis eigendom van de burgemeester Cornelis Koen. Het huis had een uitgang in de Koestraat.

[142.](#)

De Vier Heemskinderen

Voorhaven (noordzijde)

In 1607 werd Claes Jansz Vosch 'majoor der stede' eigenaar van het huis 'daer de Vier Hyemskynderen uithangen' op de Voorhaven naast het Kasteel van Bueren. Nadat deze in 1612 was overleden werd het huis met 'brouhuys, werckhuys en verckenscot' bij de Vrouwenpoort verkocht aan Pieter de Jonge. In 1686 was de notarisklerk Adriaen van Wevelickhoven eigenaar van de Vier Heemskinderen. In 1690 werd het huis verkocht aan Bastiaen van Wijtvelt.

[143.](#)

Vlaenderen

Voorhaven (noordzijde - hoek Koestraat westzijde)

Het huis Vlaenderen lag aan de noordzijde van de Voorhaven op de westhoek van de Koestraat. In 1628 werd het door Lucas Roelofsz Versalm, oylslager, verkocht aan Maritgen Aryens Boom. Bij de verkoop was inbegrepen de oylmolen, steenen, cuypen, vaeten, beckens, pannen, alsmede een huis of schuur uitkomende op de Havensloot. Toen in 1643 het naastgelegen pand 'In de Drie Haringen' werd verkocht was Claes Hola met Maretgen Aryens Boom nog eigenaar van Vlaenderen. In 1700 werd Dirck Hoola, oud-burgemeester, als eigenaar genoemd.

[144.](#)

De Vlasblom

Koestraat (westzijde)

De huisnaam De Vlasblom werd voor de eerste maal aangetroffen in de Rekening van de Kerkmeesters toen 'de Spaense meester de erfpagt staende op sijn huys in de Koestraat, genaemt de Vlasblom' over de jaren 1714 tot en met 1716 had betaald. Het huis lag aan de westzijde van de Koestraat en werd in 1717 gekocht door Estiene Boulanger, anders genaamd Steven Backer. Deze was afkomstig uit Lourdeval, een dorpje nabij Coetans (Coutances) een stadje in de Provincie Normandië in Frankrijk.

[145.](#)

Het Vliegende Vaandel

Lopikerstraat no 14 (noordzijde)

Het huis, dat aan de noordzijde van de Lopikerstraat op de westhoek van de Babokkenstraat lag, werd het Vliegende Vaandel genoemd. Aan het begin van de 17e eeuw was het eigendom van Henrick Pietersz Cuyt, lijndraeyer (touwslager). In 1653 kwam het huis in bezit van Aryen Aryensz, die afkomstig was uit Nieuwpoort. In 1671 ging deze er zelf in wonen. Hij verzocht toen de Kerkeraad van Schoonhoven 'aende tafel des Heeren' toegelaten te worden, hoewel hij toen nog lidmaat van de Kerk in Nieuwpoort was. In 1679 kocht Joannes Jacobsz van Emmenes, die van beroep mandenmaker was 'Het Vliegende Vaandel'.

[146.](#)

Vogelsteyn

Haven no 71 (oostzijde)

Regnerus de Graaf, plaatsnijder 1674-1717, schrijft in zijn korte beschrijving der Stad Schoonhoven het volgende over dit huis. 'Ik heb mijn ouders wel horen verhalen, dat het huys te Vogelesteyn geweest is, het huis aan die Haaven, nu bewoond bij Sr. Vurens, van ouds zoo genaemt is; hebbe ook met verwondering de overblijfselen der oude muren gesien, die de zaak geloof geven en van mijn stiefvader hooren verhaalen dat zijn Grootvader een Toorn aan de Noordezijde had laten afbreeken, waer af ik ook die swaere steunwerken met aendagt dikmaels heb besien.' Inderdaad blijkt dat Catharina de Gilde, weduwe van Leonard Vurens, het huis De Vogelsteyn met twee achterliggende woningen in de Korte Weistraat in 1714 heeft verkocht aan Gillis van Salen, mr. Chirurghijn. In 1671 was Cornelis de Gilde, naar mag worden aangenomen de vader van genoemde Catharina, eigenaar geworden van het huis Vogelsteyn, dat was gelegen aan de Oostzijde van de Haven naast de Pellicaen.

[147.](#)

Het Wapen van Benschop

Dam (westzijde)

In 1628 werd Cornelis Janszen Foppen van Groenevelt eigenaar van Het Wapen van Benschop, dat aan de westzijde van de Dam was gelegen. Hij was 'lakencooper' van beroep. Toen hij echter in 1645 geld op het huis haalde werd als beroep 'seepsieder' vermeld. Twee jaar later werd Jan Willemsz van Haerlem, koopman uit Amsterdam, eigenaar van Het Wapen van Benschop. In 1658 werd het huis verkocht aan Evert Abrahamsz Buys, die weer als beroep lakenkoper opgaf. De huisnaam werd toen echter niet meer genoemd, ook niet bij een volgende transactie in 1706 toen Pieter Corevaar het huis kocht.

[148.](#)

Het Wapen van Nassauw

Lange Weistraat (oostzijde)

Het huis daar 't Wapen van Nassauw' uithing was gelegen aan de oostzijde van de Lange Weistraat. Deze huisnaam werd slechts één keer aangetroffen en wel bij de verkoop van dit huis in 1618 aan Cornelis Vechtersz.

[149.](#)

Het Wapen van Schotlant

Koestraat (oostzijde)

Het pand 'daer 't wapen van Schotlant uthangt' werd in 1608 gekocht door de bakker Dirck Gielisz. Deze was gehuwd met Haesgen Egbertsdochter. Het huis lag aan de oostzijde van de Koestraat en grensde achter tegen 'de Drie Schoppen' aan de westzijde van de Haven. In 1638 werd Pieter Gillisz, wever, eigenaar van het Wapen van Schotlant. Nadien werd en geen transporten met de huisnaam meer aangetroffen.

[150.](#)

De Wildeman

Koestraat no 45 (oostzijde noordhoek Appelstraat)

Het huis 'daer de Wildeman uthangt' was gelegen aan de oostzijde van de Koestraat op de noordhoek van het Appelstraatje. In 1605 werd het bewoond door Engbert Ariaensz die timmerman van beroep was. Van 1643 tot 1674 was de Wildeman eigendom van Thomas la Fontaine. Diens weduwe verkocht het toen aan Pieter Jaspersz Schoonhoven. Daarna kwam het in het bezit van Abraham Hartman, den oude. Diens erfgenamen, waaronder ds. Johan van Nes en Jan Schijf, kanunnik van het kapittel Sint Jan te Utrecht, verkochten in 1709 'de Wildeman' aan Hendrik Hage. Ook bij moderne gebouwen wordt aangeduid welk bedrijf daar wordt uitgeoefend. Een voorbeeld is de Bondsspaarbank, hoek Kerkstraat - Havenstraat. Hier vinden we opschriften, uithangborden en boven de ingang een gevelsteen met symbolen betreffende het sparen die daar in 1974 werd aangebracht.

[151.](#)

De Witte Swaen

Lange Weistraat no 87 (oostzijde)

Het huis De Witte Swaen lag aan de oostzijde van de Lange Weistraat naast de Vergulde Swaen op de hoek met de Lopikerstraat. Tot aan het begin van de 17e eeuw was er bij de Lopikerpoort een herberg die ook de Witte Swaen werd genoemd. De Witte Swaen in de Lange Weistraat, ook wel de Kleyne Swaen of het Kleyne Swaentje, is in 1967 door de vereniging Hendrick de Keyser gelijktijdig met de Vergulde Swaen gerestaureerd en maakt daar thans ook deel van uit.

[152.](#)

De Witte Swaen

Lopikerstraat (noordzijde)

Behalve de Witte Swaen in de Lange Weistraat naast de Vergulde Swaen lag aan de Noordzijde van de Lopikerstraat, grenzend aan de Lopikerpoort, de herberg 'De Witte Swaen'. Aan het einde van de 16e eeuw werd deze herberg bewoond door Gerrit Ariensz, bijgenaamd de Coster. Deze was een broer van Trijn, de moeder van Aert Jacobsz (Fockenhorst) in Antwerpen, de herberg op de Haven. In 1615 kocht Jan Adriaensz van Meerlandt de herberg de Witte Swaen van Pieter Gijsbertsz. In 1631 blijkt het huis onbewoonbaar en werd kort daarna afgebroken. Een oud rijmpje vertelt ons hoe het komt dat zoveel herbergen de Zwaan werden genoemd: 'De Swaen voert ieder kroeg, zo wel in dorp als stad, omdat hij altijd graag is met de bek in 't nat.'

[153.](#)

De Witte Valck

Lopikerstraat (zuidzijde)

Aan de zuidzijde van de Lopikerstraat, tussen de Korte- en de Lange Weistraat, lag het huis genaamde de Witte Valck. Aan het begin van de 17e eeuw was het huis eigendom van Cornelis Jaspersz, beddenmaker te Noordwijk. Deze verkocht het huis in 1619 aan Cornelis Gijsbertsz. de Ridder. Aan het einde van de 17e eeuw was het huis eigendom van Gerrit van Breenen. Aan de oostzijde werd het huis belend door het huis Engelenburch.

[154.](#)

De Wolff

Haven no 54 (westzijde)

In 1607 werd het huis 'genoemt de Wolff' aan de Steenenbrug van Jan Anthonisz Laeckencoper en Alijdt Govert van Grollsdochter in het openbaar verkocht aan Jacob Gerryts Phaen. Vanaf 1643 was het huis in het bezit van het geslacht van der Vlist. In 1672 werd het bewoond door Dirk van der Vlist, korenkoper.